

LYNGBY-TAARBÆK
KOMMUNE

Funktions- program for dagtilbud

i Lyngby-Taarbæk Kommune

2. udgave, oktober 2024

Funktionsprogram for dagtilbud i Lyngby-Taarbæk Kommune

Lyngby-Taarbæk Kommunes vejledende funktionsprogram for nybyggeri, tilbygning og ombygning af daginstitutioner.

Udarbejdet af: Lyngby-Taarbæk Kommune, Center for Arealer og Ejendomme i samarbejde med Center for Uddannelse og Pædagogik.

Fotos i funktionsprogrammet er overvejende fra daginstitutioner i Lyngby-Taarbæk Kommune.

Fotos s. 12, 13, 33 er fra Learning Spaces - Winie Ricken
Vignetter s. 10, 11 er fra C.F. Møller Architects
Figur s. 14 er fra Learning Spaces - Winie Ricken

2. udgave, oktober 2024

Indhold

1. Introduktion	4
1.1 Målgruppe og formål	5
1.2 Sammenhæng med kommunens strategier og Dagtilbudsloven	5
1.3 Funktionsprogrammets anvendelse	5
1.4 Funktionsprogrammets struktur	6
2. Principper for dagtilbudsbyggeri	7
2.1 Pædagogiske principper for daginstitutioner	7
2.2 Daginstitutionens konkrete indretningsprincipper	8
2.3 Principper for arkitektur og byggeteknik	10
2.4 Principper for indretning af udearealer	13
3. Daginstitutionens bygninger og funktioner	16
3.1 Daginstitutioners området og hovedfunktioner	16
3.2 Grupperumsfaciliteter	16
3.3 Fælles pædagogiske faciliteter	19
3.4 Pædagogiske personalefaciliteter og administration	21
3.5 Køkkener	23
3.6 Øvrige rum	25
4. Udearealer	27
4.1 Tre overordnede zoner	27
4.2 Mellemzone	27
4.3 Yderzone	29
4.4 Grønne områder på tværs af zone	29
4.5 Krav til redskaber, sandområder, beplantning, jordbakker, hegn og låger	31
4.6 Overdækkede arealer	31
4.7 Uopvarmede arealer	33
5. Generelle tekniske krav	36
5.1 Akustik	36
5.2 Belysning	36
5.3 BMS-CTS	37
5.4 VVS og ventilation	37
5.5 Data, IT og telefoni	37
5.6 ABA – Automatisk brandalarmeringsanlæg	37
5.7 ADK og AIA – Automatisk adgangskontrol og indbrudsalarm	37
5.8 Låsesystem	38
5.9 TV-overvågning	38
5.10 Skiltning	38
5.11 Driftsvenlighed	38
6. Henvisninger og links	39
6.1 Fysisk arbejdsmiljø og sikkerhed (arbejdsmiljøweb)	39
6.2 Kommunens tekniske anvisninger (fås via projektleder i LTK)	39
6.3 Byggetekniske referencer	40
6.4 Pædagogiske principper for dagtilbud	40
Bilag 1 Arealparadigme	41
Vejledning til arealparadigmet	41
Beskrivelse af arealparadigmets tabeller	42
Arealbehov - Rumoversigt: Indretningsprincip 1 Grupperum	44
Arealbehov - Rumoversigt: Indretningsprincip 2 med Temarum	54

1. Introduktion

Daginstitutionen som ramme om et trygt og udviklende børnemiljø

Daginstitutionerne spiller en central rolle i at sikre de mindste børn en tryk hverdag og et godt læringsmiljø. Derfor ønsker Lyngby-Taarbæk Kommune at skabe gode daginstitutioner med tidssvarende rammer til gavn for det enkelte barn, forældre og personale.

De fysiske omgivelser inde og ude i form af bygninger og udearealer har stor indvirkning på dagligdagen og den generelle trivsel hos både børn og personale. Samtidig har det byggede miljø stor indflydelse på både det lokale miljø og det globale klima.

Derfor er det meget vigtigt, at daginstitutioner udformes med stort fokus på gode og varierede rumligheder, gode og sunde materialer samt fleksibilitet (både på den korte og lange bane). Herudover skal bygningen udformes og udføres på en måde, der minimerer miljø- og klimapåvirkningerne både under opførelse og i driften.

Tilpasninger i 2. udgave, oktober 2024

I 2. udgave, oktober 2024 af Funktionsprogram for dagtilbud i Lyngby-Taarbæk Kommune er der indarbejdet mindre ændringer i afsnittene om gangarealer, garderober, tørrerum, teknik-rum, liggehaller, brutto-/nettofaktor samt depoter. Du finder de konkrete anvisninger til udformning af daginstitutioner i de særskilte afsnit.

1.1 Målgruppe og formål

Dette funktionsprogram er retningsgivende for daginstitutioner og bygninger. Det beskriver de arkitektoniske og indretningsmæssige principper og den konkrete funktionalitet, der bør indtænkes i forbindelse med nybyggeri af daginstitutioner og tilbygninger.

Funktionsprogrammet henvender sig primært til projektledere, arkitekter, ingeniører og andre byggetekniske rådgivere, der skal bidrage til planlægning og udførelse af byggeprojekter. Funktionsprogrammet skal hjælpe rådgivere med at sikre, at kvalitet og funktionalitet tilpasses kommunens retningslinjer, og det skal klæde rådgivere på til at forstå, hvordan kommunens pædagogiske og faglige principper kan udmøntes i disponeringen af en daginstitution.

Funktionsprogrammet er samtidig et teknisk grundlag for alle byggeriets parter i de pågældende projekter, hvor det helt eller delvist finder anvendelse, herunder også aktører fra fagforvaltninger og decentrale enheder i kommunen.

Funktionsprogrammet danner baggrund for budgettering, planlægning og skitsering i byggeriets idefase og anvendes konkret i Byggeprogramfasen og i Forslagsfasen, hvor det danner baggrund for den egentlige planlægning og formgivning af institutionen i tæt samarbejde med brugerrepræsentanter.

Projektets konkrete udformning og i hvilket omfang Funktionsprogrammet finder helt eller delvist anvendelse, afgøres i de konkrete projekter. Funktionsprogrammet er udgangspunkt for prioritering i programmering, projektering, opførelse og drift af den enkelte daginstitution. Den konkrete indretning af daginstitutionen skal forholde sig til grundens beliggenhed, form og adgangsforhold samt lys, støj og solforhold.

1.2 Sammenhæng med kommunens strategier og Dagtilbudsloven

Ud over lovgivningen bygger dette funktionsprogram på værdigrundlaget i "Den Styrkede Pædagogiske Læreplan (2018)" samt andre relevante kommunale strategier og politikker med betydning for dagtilbud (se afsnit 6)

Ved opførelse af daginstitutioner skal der være opmærksomhed på, at dagtilbud ifølge Dagtilbudsloven skal "fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er grundlæggende, og hvor der tages udgangspunkt i et børneperspektiv".

1.3 Funktionsprogrammets anvendelse

I planlægningen af hver enkelt daginstitutioner i Lyngby-Taarbæk Kommune skal projektet afklare med styregruppen, hvordan de enkelte elementer i funktionsprogrammet skal integreres i projektets konkrete byggeprogram. Rådgiverne skal altid sikre, at den til enhver tid gældende lovgivning overholdes.

Nybyggeri

Funktionsprogrammet som helhed tager udgangspunkt i, at der planlægges opførelse af en helt ny daginstitution, men det vil i praksis også kunne anvendes til at understøtte en større tilbygning. Ved planlægning af nye daginstitutioner skal der tages højde for de lokale forhold som grundens beliggenhed, orientering og størrelse. De konkrete fysiske rammer sætter ofte en begrænsning for byggeriets størrelse og indretning. Arealparadigmets anbefalede arealer skal som udgangspunkt indarbejdes i forslaget, i det der dog kan være lokale forhold, som betyder, at kun de lavere lovkrav kan opfyldes. Forslaget skal tilstræbe at opfylde minimumskrav og kan ved særlige hensyn eller prioritering opfylde maksimumskrav for de anførte rums nettoarealer/brugsarealer. Grundens størrelse og udformning kan også sætte begrænsninger for legeområders størrelse, i det der skal tilstræbes en vis fleksibilitet i ændring af brug fra vuggestuegrupper til børnehavegrupper - altså flere børnehavebørn.

Midlertidigt pavillonbyggeri

Funktionsprogrammet kan også anvendes til midlertidigt pavillonbyggeri, men der etableres ikke produktionskøkkener i pavilloner, men modtager- eller anretterkøkkener. Desuden tages der i videst muligt omfang udgangspunkt i arealparadigmets minimumskrav, når der etableres midlertidigt pavillonbyggeri afhængig af konkret projekt og muligheder i det der dog kan være lokale forhold, der gør at det alene er de lavere lovkrav, der skal opfyldes.

I det projektspecifikke byggeprogram skal det fremgå, i hvilket omfang og på hvilket niveau funktionsprogrammets anvisninger helt eller delvist indarbejdes i det aktuelle projekt. Dette niveau skal afstemmes med styregruppen.

Følgende eksempler er retningsgivende:

Eksempel 1: En ny daginstitution

En ny daginstitution bør leve op til funktionsprogrammet i sin helhed.

Eksempel 2: Kapacitetsudvidelse ved tilbygning til eksisterende bygninger

Når målet er at udvide kapaciteten ved en tilbygning, bør anvisningerne i funktionsprogrammet i videst muligt omfang anvendes på de tilbyggede bygninger.

Foruden ovenstående kan lokale planforhold være en del af den tekniske afklaring, og eventuelle særlige politiske ønsker kan være rammesættende for de forskellige funktioners størrelse, placeringer og sammenhænge. Disse forudsætninger indarbejdes i det projektspecifikke byggeprogram.

1.4 Funktionsprogrammets struktur

Funktionsprogrammet er delt op som følger:

Afsnit 1: Introduktion

Dette indledende afsnit.

Afsnit 2: Principper for dagtilbudsbyggeri

Her gennemgås principper for dagtilbudsbyggeri (pædagogiske principper og arkitektoniske/tekniske principper).

Afsnit 3: Daginstitutionens bygninger og funktioner

Her gennemgås ønsker og krav vedrørende daginstitutionens funktionalitet inde.

Afsnit 4: Udearealer

Her gennemgås ønsker og krav til udearealer ved daginstitutionen.

Afsnit 5: Generelle tekniske krav

Her er en række overordnede tekniske krav anført.

Afsnit 6: Henvisninger og links

Her findes en liste med henvisninger og links til relevante kommunale strategier, vejledninger og anvisninger mv.

Bilag 1: Arealparadigme

Arealparadigmet er forvaltningens anvisning vedrørende arealer og lokaler til de enkelte funktioner sat op i skemaform – med udgangspunkt i daginstitutionens størrelse (antal grupper) samt de funktioner, der i øvrigt er behov for i daginstitutionen.

2. Principper for dagtilbudsbyggeri

2.1 Pædagogiske principper for daginstitutioner

"I Lyngby-Taarbæk Kommune skal alle børn i dagtilbud hver dag møde et trygt og udviklende børnemiljø med plads til mangfoldighed og med deltagelsesmuligheder for alle børn. Det sker gennem leg, rutiner, varierede aktiviteter og i stærke børnefællesskaber, hvor børnene trives, lærer, udvikler sig og dannes."

Nedenfor er 5 pædagogiske principper omsat til funktionskrav og indretningsmæssige og tekniske principper for det fremtidige daginstitutionensbyggeri.

Pædagogisk princip 1: Plads til at være barn og til forskellighed

Daginstitutionen skal sikre rum og plads til, at det enkelte barn kan mødes og udfordres, hvor det er i sin udvikling. Der skal være plads til mange forskellige aktiviteter: Fysisk udfoldelse, stille leg, selvstændig leg og leg i større grupper.

Pædagogisk princip 2: Legen som det bærende element

De fysiske rammer, både inde og ude, skal give varierede rumligheder, der fordrer mange typer af leg. Fra den stille til det vilde.

Pædagogisk princip 3: Stærke børnefællesskaber

Der skal skabes mødesteder, hvor børn mødes på tværs af alder, kultur og køn, og hvor venskaber kan formes.

Pædagogisk princip 4: Alsidige pædagogiske læringsmiljøer

Der skal være læringsmiljøer, der understøtter alsidig læring. Der skal være en blanding af programmerede rum og uprogrammerede rum.

Pædagogisk princip 5: Det gode og differentierede samarbejde mellem forældre og det pædagogiske

Der skal være gode muligheder for, at forældre og personale kan mødes uformelt og formelt. Der skal skabes rum til forskellige typer af samtaler.

2.2 Daginstitutionens konkrete indretningsprincipper

2.2.1 Indledning om struktur og indretning inde

Daginstitutionernes bygninger skal generelt kunne understøtte flere måder at organisere det pædagogiske arbejde i daginstitutionen. Funktionsprogrammet indeholder to overordnede indretningsprincipper.

Indretningsprincip 1:

Grupperummet ses som gruppens base, der skal danne ramme om forskellige aktiviteter for børnene i løbet af dagen. Som supplement til grupperumsfaciliteterne placeres pædagogiske faciliteter mere centralt i institutionen. Disse fælles pædagogiske faciliteter kan f.eks. anvendes på tværs af hele eller dele af institutionen.

Indretningsprincip 2:

De primære grupperum og de fælles pædagogiske faciliteter i form af mindre temarum placeres tættere sammen. Ved indretningsprincip 2 etableres ikke større fælles pædagogiske faciliteter til institutionens fælles brug, men disse arealer tilknyttes det enkelte mindre fællesskab. I dette indretningsprincip ligger aktivitetssteder ved siden af hinanden fysisk, og flere aktiviteter kan foregå parallelt på samme tid.

I forbindelse med programmering af den konkrete institution skal der tages stilling til hvilket af de to indretningsprincipper, der skal være bærende i institutionen, eller om der skal indrettes med en kombination af de to.

Fleksibel indretning og etager

Indretningen skal give mulighed for, at børnehavegrupper og vuggestuegrupper placeres samlet eller mere adskilt. Grupperumsfaciliteterne/temarumsfaciliteterne skal have plads til både børnehavegruppe og vuggestuegruppe, og alle installationer skal indrettes efter denne fleksibilitet. Indretningen skal også give mulighed for at sikre børn med forskellige typer af særlige behov, herunder børn med motoriske udfordringer.

Daginstitutioner kan som udgangspunkt bygges i en eller to etager, afhængigt af grundens størrelse og udformning og forhold til omgivelser. Hvis der bygges i to etager, skal der være særligt fokus på sikring af sammenhæng mellem etagerne og udearealer samt fokus på de daglige rutiner. Der skal etableres elevator ved to etager.

2.2.2 Indretningsprincip 1's grundtanke

For det ene indretningsprincip etableres der et særskilt areal til grupperumsfaciliteter. Herudover etableres en række pædagogiske faciliteter mere centralt i daginstitutionen. Grundtanken ved indretningsprincip 1 er således, at der etableres fælles pædagogiske arealer og rum dedikeret til bestemte funktioner, som kan benyttes af alle børnegrupper i institutionen, dagplejere eller andre institutioner.

2.2.3 Indretningsprincip 2's grundtanke

For det andet indretningsprincip indrettes institutionen i enheder, der dels kan rumme 2 grupper, dels kan rumme et areal til tema-aktiviteter. Enhederne indrettes med temarum til forskellige aktiviteter. Der vil ved dette indretningsprincip ikke blive indrettet fællespædagogiske rum i institutionen. Fælles pædagogiske faciliteter, som nævnt under indretningsprincip 1, indgår i de små enheders disponible arealer. Det samlede areal til børnenes læringsmiljø udgør det samme som for indretningsprincip 1. Indretningsprincip 2 søger at understøtte en fleksibel og omstillelig hverdag, hvor institutionens arealer er i brug og tilgængelig for børnene hele dagen.

Indretningsprincip 1

Fælles pædagogiske rum/
temarum fx musik,
bevægelse, værksted

Køkken (med diverse)

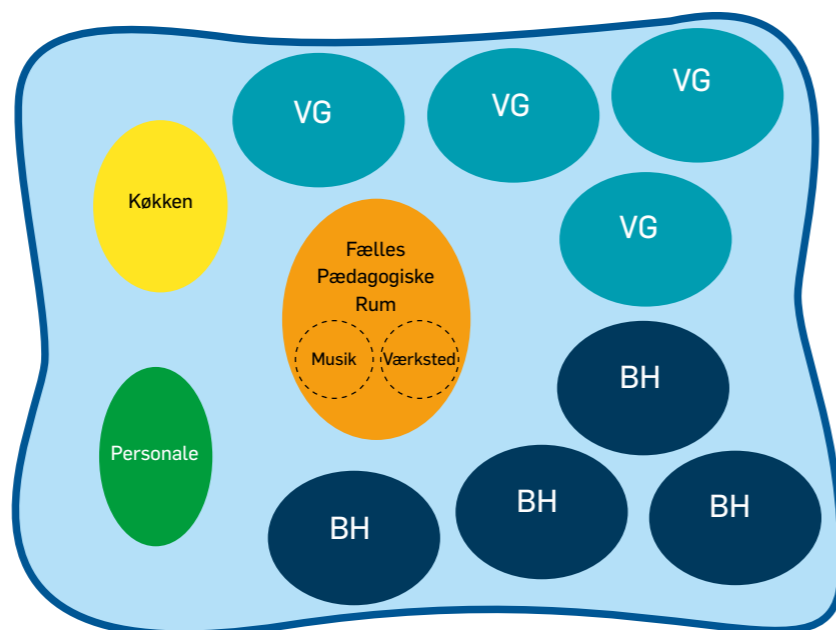
BH = Børnehavegruppe

VG = Vuggestuegruppe

Personale
(+ depot, toilet, garderobe)

Figur nr. 1: Indretningsprincip 1 for en ny institution

Indretningsprincip 2

Fælles pædagogiske rum/
temarum fx musik,
bevægelse, værksted

Køkken (med diverse)

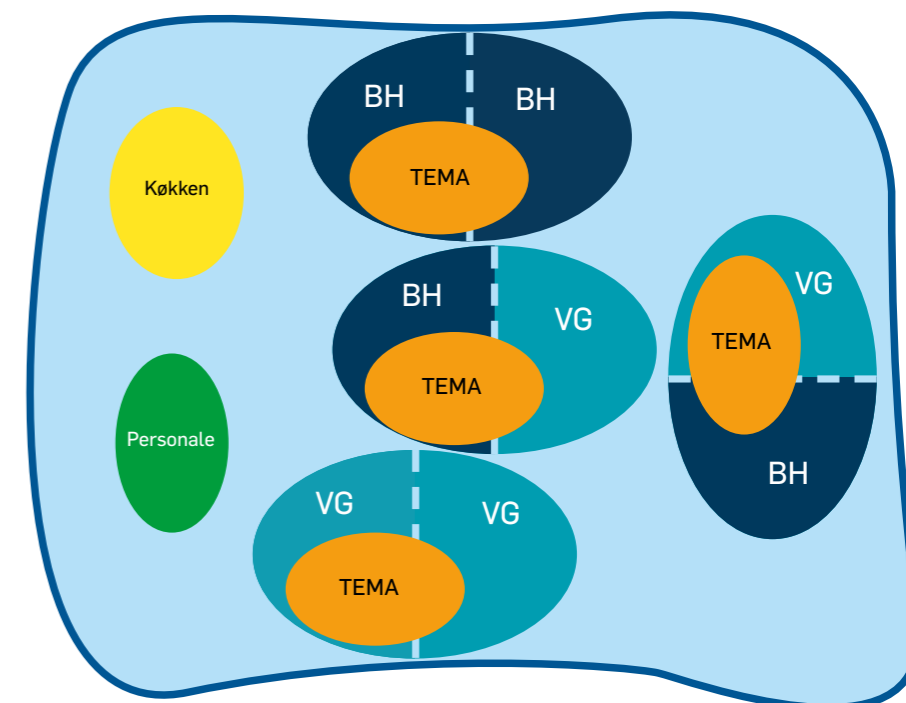
BH = Børnehavegruppe

VG = Vuggestuegruppe

Personale
(+ depot, toilet, garderobe)

Figur nr. 2: Indretningsprincip 2 for en ny institution

2.3 Principper for arkitektur og byggeteknik

De byggetekniske og arkitektoniske principper skaber, sammen med de pædagogiske principper, rammerne for funktioner, arealer, indretning og fysiske forhold for bygninger og udearealer. Her er de væsentligste principper for byggeri og arkitektur opridset.

2.3.1 Arbejdsmiljø

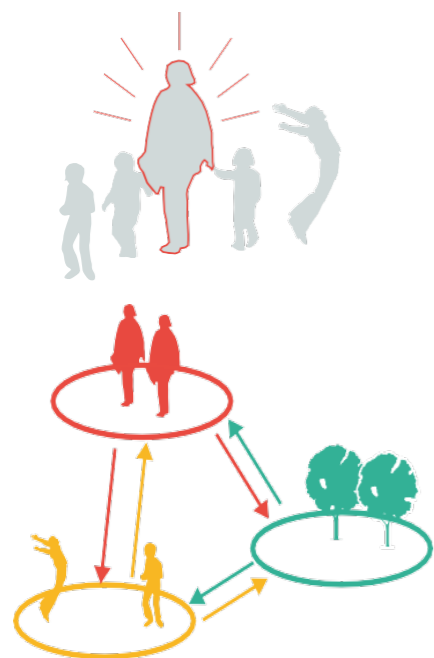
En daginstitution er også en arbejdsplads. Personalet er den vigtigste ressource i daginstitutionen, så gode rammer for deres hverdag er essentielt for den gode daginstitution.

Foruden at leve op til gældende love og regler på området skal arkitekturen, f.eks. ved gode pauserum, et godt akustisk miljø mv, skabe gode rammer for personalet.

2.3.2 Overordnet organisering

Den overordnede programmæssige organisering bør understøtte den gode hverdag for både børn og personale. Personalet har brug for områder og rum, der er til deres disponering og uden adgang for børn. Dette kunne være personalerum, mødelokale, produktionskøkken mv.

Den overordnede organisering skal også tilgodesee, at udearealerne kan fungere godt.

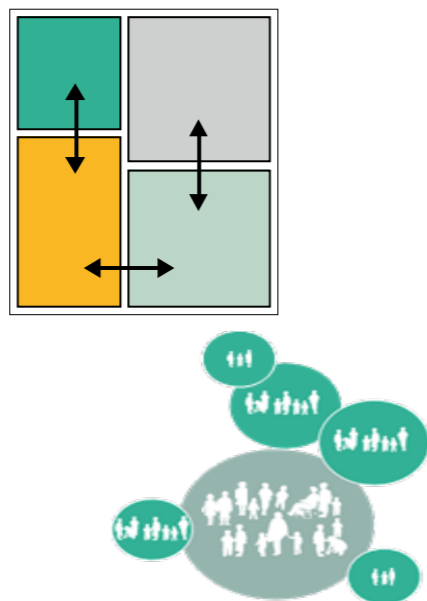

2.3.3 Fleksibilitet

En ny institution er en investering, så det er vigtigt, at den er robust i det grundlæggende design, så den kan transformeres eller opdateres til at imødekomme fremtidige behov. I dagligdagen er fleksibilitet også vigtigt. F.eks. vil det ofte være en fordel at kunne "dele" institutionen i mindre dele med mulighed for at slå flere lokaler sammen.

2.3.4 Rummelig variation

Børn er forskellige og trives i forskellige rum og rumligheder. Der bør i institutionen være en variation i rummenes udstrækning, der også kan skabes "rum i rummet", huler og lignende.

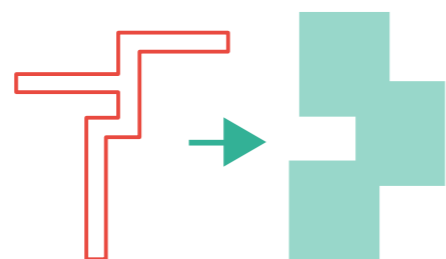

2.3.5 "Det små i det store"

"Det små i det store" er et udtryk for, at der skal være mulighed for variation i størrelsen og intimiteten i institutionens rum. Dette er vigtigt, både fordi det enkelte barn skal have muligheden for at vælge, hvor det vil være og for at understøtte de mangeartede aktiviteter, som daginstitutionen danner rammen om.

2.3.6 Optimering af indearealer

I designet af den nye daginstitution skal så mange arealer som muligt kunne anvendes aktivt til læring og leg. Forbindelsesarealer kan udvides, så de i stedet for at være gange f.eks. kan bruges til at samle en gruppe børn om en aktivitet.

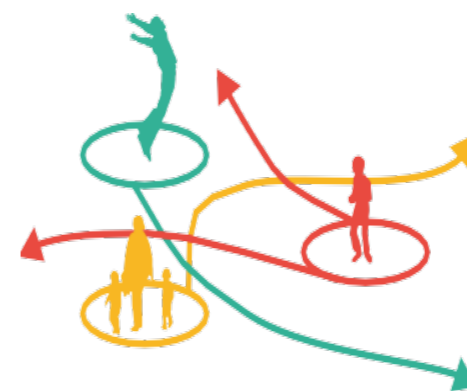
2.3.7 Sammenhæng mellem ude og inde

Det er vigtigt, at der i institutionen skabes gode og naturlige sammenhænge mellem det indendørs og det udendørs hverdagsliv. De udendørs arealer spiller en stor rolle i det pædagogiske arbejde og er en naturlig forlængelse af de indendørs rum. I overgangen mellem ude og inde er garderoben et vigtigt fokuspunkt.

2.3.8 Flow

Med flow menes der bevægelser eller ruter for både mennesker og funktioner, så gøremål og opgaver kan ske samtidigt uden at komme i vejen for hinanden.

Varelevering skal ske, uden at det udgør en risiko for børn på legepladsen, og overgangen mellem ude og inde og hovedankomsten til daginstitutionen er vigtige fokuspunkter, når bygningens flow tilrettelægges.

2.3.9 Materialer

Materialer skal være robuste og kunne tåle den daglige brug og forventede slid i en levende daginstitution. Samtidigt skal der anvendes sunde materialer, der ikke afgasser eller afgiver stoffer på anden vis, og materialevalget skal understøtte bæredygtighedsmæssige målsætninger.

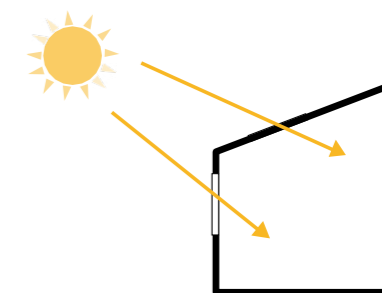
2.3.10 Farvesætning

Generelt bør der farvesættes med lyse og neutrale farver. Farve- eller nuanceforskelle mellem lodrette og vandrette flader kan hjælpe på den rumlige orientering, hvilket kan være en fordel mht. tilgængelighed.

2.3.11 Akustik

Det akustiske miljø har stor betydning for vores trivsel. Akustiske miljøer med god dæmpning og korte efterklangstider kan modvirke, at rum virker for store og kaotiske, specielt for små børn. De akustiske rammer skal understøtte brugen af rummene og designes til både stille og aktive zoner. Det gode akustiske miljø bør opnås ved at integrere akustiske elementer i bygningsdele, herunder lofter, gulv og vægge og sekundært via møbler, tæpper o.lign.

2.3.12 Dagslys

Dagslys er både et spørgsmål om kvantitet og kvalitet. Der skal være tilstrækkeligt dagslys til at opfylde lovmæssige krav, og der skal skabes mulighed for varierede dagslyssituationer, der varierer over dagen og året. Levende dagslyssituationer kan f.eks. skabes med ovenlys eller dagslysfald fra flere retninger i samme rum.

2.3.13 Belysning

Kunstlys er stemningssættende og skal understøtte de rumlige visioner for byggeriet. Belysningen kan spille en rolle i den pædagogiske værktøjskasse, og derfor er mulighed for at ændre belysningen vigtig. Lyskilder skal understøtte det bæredygtige byggeri, og der skal vælges lyskilder med lavt energiforbrug.

2.4 Principper for indretning af udearealer

Uderummene skal blandt andet understøtte, udvikle og skabe mulighed for, at:

- stimulere alle sanser
- lære om natur og naturfænomener
- indgå i sociale lege og fællesskaber
- udvikle og koordinere motorik, balance og bevægelse
- lege parallellege, rollelege, konstruktionslege, regellege og fantasilege
- søge fred/ alene steder
- spise og hvile, samt opholdsmuligheder
- stifte bekendtskab med matematiske perspektiver. (form, vægt, størrelse, højde mv.)
- kunne arbejde pædagogisk med fx science

Disponering og indretning af udearealerne er afgørende for at skabe ramme om mange forskellige aktiviteter og behov. Bygningens placering og orientering på grunden rammesætter muligheden for at kunne inddrage det største og bedst mulige udeareal til pædagogisk uderum/legeplads og understøtte overgangszoner mellem inde og ude. Det er vigtigt at forholde sig til skyggeforhold, støjforhold og naboer ved disponering af arealet.

2.4.1 Arealer

Arealparadigme (bilag 1) viser vejledende m² legeplads pr barn. Dertil kommer ankomst- og servicearealer, parkeringsarealer, renovationsarealer og skure. Bygning og udearealer inklusiv overdækkede, og uopvarmede arealer skal disponeres hensigtsmæssigt i relation til verdenshjørner og støj og skabe gode betingelser for lys, sol og skygge, læ og ly, ro og beskyttelse.

Figur 3: Zoneopdeling af udearealerne i tværgående udelementer, nærzone, mellemzone og yderzone

2.4.2 Zone- og funktionsopdeling

Uderummet skal generelt give mulighed for mange forskellige aktiviteter og understøtte mange forskellige behov både for de 0-2 årige og de 3-6 årige. Herunder både stille og mere vilde aktiviteter. Derfor er det hensigtsmæssigt at opdele og indrette uderummene i forskellige zoner, delområder, funktioner og rum. Daginstitutionens udeområder og funktioner foreslås organiseret i tre overordnede zoner, der bindes sammen af grønne områder på tværs af zoner:

1. Nærzone tæt ved bygningen
I nærzonen tæt ved bygningen, lige udenfor døren og i direkte forlængelse af de indendørs funktioner indrettes trygge nærområder til ophold og rolige aktiviteter.
2. Mellemzone med aktiviteter for alle
I mellemzonen indrettes delområder med forskellige typer af aktiviteter for både små og store. Både lege- og bevægelsesaktiviteter og lærings- og fællesområder.
3. Yderzone med udfordringer for de ældste
Yderzonen indrettes, så de ældste børn fortsat kan søge udfordringer og nye oplevelser. Her placeres de mest 'vilde' og larmede aktiviteter, samt evt. læringsområder.

Opdelingen i zoner og funktioner skal understøttes af en stærk grøn struktur og bearbejdning af landskabet. Stisystemer skal sikre en god og sikker adgang mellem de forskellige delområder.

Let adgang og tilgængelighed

I sammenhæng med den ønskede pædagogiske organisering skal der træffes valg om, der ønskes et fælles, opdelt eller både-og udeareal for vuggestue og børnehavebørn. Der skal sikres let adgang til udearealer for alle børnegrupper, uanset om det sker gennem centrale eller decentrale garderober. Der skal skabes en naturlig sammenhæng mellem inde- og uderum, som understøtter, at aktiviteter let kan trækkes ud og et aktivt udeliv hele året.

Uderum understøtter udvikling

Uderummene skal understøtte børns udviklingstrin 0-6 år med forskellige behov i forhold til tryghed og udfordringer. Udearealet skal udformes, så det rummer en hel verden af oplevelser for børn i hele aldersspændet, samtidigt med at der arbejdes med en passende overskuelighed for voksne. Det skal understøtte både børne- og vokseninitierede aktiviteter og til stadighed inspirere til nye opdagelser og udfoldelsesmuligheder. Mange børn kræver mange steder og afgrænsede rum for, at mange børnegrupper kan være i gang med forskellige uforstyrrede aktiviteter samtidigt.

Sanser og stemninger

Udearealerne skal stimulere alle sanser (syn, lugt, hørelse, smag, labyrint/ ligevægt, berøring/føle og 'bevægelse') gennem rum i forskellig størrelse med varierede oplevelser og stemninger. De varierede rumligheder og muligheder skal skabes i et samspil mellem terræn, beplantning, belægning/underlag og redskaber/inventar med integrerede stier.

Der ønskes generelt, hvis muligt begrønnede områder med en stor variation af træer, buske og blomster, 'grønne vægge', plantebede med mange farver, dufte mv. året rundt. Integreret beplantning skal både indgå som rumdannende, sanseligt og legende element og i forhold til læring om natur.

Adgangsforhold og robusthed

Børn med motoriske udfordringer og kørestolsbrugere skal i vid udstrækning have mulighed for at deltage i de aktiviteter, der udspiller sig på udearealerne. Der skal sikres en let adgang til redskaber og rekvisitter, drikkevand, udetoiletter og til at vaske hænder. Ude-arealerne skal indrettes med robusthed i forhold til et stort dagligt slid på underlag, beplantning, redskaber, terræn mv.

3. Daginstitutionens bygninger og funktioner

3.1 Daginstitutioners området og hovedfunktioner

En daginstitution indeholder generelt følgende hovedfunktioner, som skal indtænkes i et byggeri:

- Grupperumsfaciliteter
- Fælles pædagogiske faciliteter
- Personalefaciliteter
- Administration
- Produktionskøkken
- Øvrige rum

Grupperum, temarum, toiletter og badeværelser er som udgangspunkt altid skofri rum. For hver daginstitution skal det besluttes, om selve daginstitutionen som helhed skal være skofri. Det betyder, at der skal skabes mulighed for, at børn og voksne tager skoene af som det første, inden de går ind. Dette har betydning for disponeringen af rum.

3.2 Grupperumsfaciliteter

Grupperumsfaciliteterne omfatter:

- Grupperum/temarum
- Toilet og puslerum
- Børnegarderobe
- Tørrerum
- Nærdepot ved grupperummet

3.2.1 Grupperum/temarum

Et grupperum kan være ét eller flere forbundne fysiske rum, som en fast gruppe af børn bruger som daglig fysisk base for det pædagogiske tilbud. Grupperum skal kunne danne ramme om forskellige lege- og læringsmiljøer og aktiviteter i løbet af dagen, og ofte sker der flere aktiviteter på en gang. Denne dynamik skal der tages hensyn til i udformningen af grupperummet. Grupperummet skal understøtte det pædagogiske arbejde med indretning af pædagogiske læringsmiljøer og være et inspirerende rum med rumlig variation, gode dagslysforhold og et godt akustisk miljø. Rummet skal byde på flere zoner eller rum i rummet.

Der skal etableres arealer og rum, der understøtter børnenes muligheder for at etablere små legefællesskaber i mindre rum, hvor leg kan udfoldes uforstyrret. Det er vigtigt at sikre, at grupperum/temarum er overskuelige for personalet. Grupperum indrettes med håndvask og forberedelse til microwovn. Grupperum skal så vidt muligt placeres to og to med dør/dobbeldør imellem.

Samling og opdeling

Der kan være nicher, hvor et barn kan trække sig lidt tilbage, en tribune-trappe eller halv-vægge der skaber naturlige opdelinger af rummet. Samtidigt skal hele gruppen kunne samles. I udformningen og indretningen af grupperum skal det indtænkes, at der er plads til både kreativ udfoldelse og stille og koncentreret leg. Spisning foregår typisk i grupperummet, og maden leveres på rullevojn (fra anretterkøkkenet eller produktionskøkkenet) ved dagens måltider, hvis der er frokostordning.

Udsyn til udearealer

I vinduesplaceringen skal det sikres, at der er udsyn til udeområderne selv for mindre børn. Der kan placeres karnapper med siddemuligheder. Laves der direkte adgang til det fri fra et grupperum, skal døren have et højtsiddende håndtag, så børn ikke selv kan åbne døren.

Grupperum som base i princip 1

For indretningsprincip 1 er grupperummet gruppens base. Der etableres derudover en række pædagogiske faciliteter mere centralt i daginstitutionen (se afsnit om pædagogiske faciliteter).

Der skal være direkte forbindelse til depot ved grupperum samt direkte forbindelse til børnetoilet/puslerum evt. via forrum eller zone med direkte kontakt til børnegarderobe. Der skal være visuel kontakt til puslerum gennem indvendigt vindue.

Temarum som base i princip 2

Når der indrettes efter indretningsprincip 2, vil der i tæt tilknytning til grupperummene være placeret forskellige temarum, der understøtter forskellige former for lege f.eks.:

- Den undersøgende og udforskende leg
- Tumbleleg
- Konstruktionsleg, rolleleg, regelleg og fantasilege

Temarum kan i omfang og type variere fra projekt til projekt og afstemmes med den enkelte institutions profil. Temarummene skal være i sammenhæng med grupperummene. Ved adskillelsen af temarum og grupperum skal det sikres, at voksne kan holde øje med børnene. Det er vigtigt, at det er indbydende at lege i temarummene, så børnene får lyst til at lege, når de møder ind i institutionen om morgenen.

Der kan i temarummene etableres lege- og læringsmiljøer med legetøj i form af et legekøkken, Cafe område, et værksted, ting til en frisørsalon eller et kontor med tastatur ol. Et temarum kan også være indrettet til teater, udklædning eller dukketeater. Et temarum kan foruden rollelege og fantasilege indrettes til konstruktionslege, til kreativitet, som sanserum, motorikrum, hule og afslapningsrum eller et rum til at spille spil. Valg af indretning i temarummene kan variere fra gruppe til gruppe og vil være afhængig af, om det skal passe til vuggestue eller til børnehave. Rummene kan med fordel variere i størrelse, hvorved de tilbyder forskellige muligheder.

Temarummene vil være brugbare til både vuggestue og børnehave, og selve indretningen justeres til aldersgruppen. Grupperummenes/temarummenes konkrete indretning bearbejdes i det projektspecifikke byggeprogram.

Bevægelsesrum

Den fysiske bevægelsesleg foregår både i alle aldersgrupper og i børns aleneleg, når de imiterer hinanden og i rolleleg. Bevægelseslegen er ofte højlydt, og børnene kan gennem legen opdne hinanden til en højspændt og euforisk legestemning, fx løbeleg. Bevægelseslege rummer også risikofyldt leg. Her opsøger og udfordrer børn deres egne grænser fx i kamp- og tumblelege, hvor børn leger med grænserne mellem leg og smerte. Regellege som sport og boldspil hører også til inden for kategorien af fysiske bevægelseslege.

Rummet skal styrke børns leg med deres krop, så de lærer deres grænser at kende. Børnene skal gennem legen turde mere og mere, så de udvikler deres vestibulære sans ved at tumle, hoppe, snurre, gyng, vippe, danse, hænge med hovedet nedad, klatre, rutche mm. Når børnene er på legepladsen, skal der kunne indrettes plads til, at

ca. 1/3 af børnehavebørnene kan sove. Grupperum/tema rum skal være placeret centralt i enheden i forhold tilgarderobe og puslerum samt have forbindelse til andre grupperumog de øvrige temarum, f.eks. i form af brede skydedøre medglasparti, så der er visuel kontakt mellem rummene, når døren er lukket. I alle grupperum skal der etableres fast inventar og løst inventar. Det faste inventar omfatter skabsarrangementer og bordplade med vask samt diverse hylder, som defineres nærmere i byggeprogrammet.

3.2.2 Toilet og puslerum

Toilet og puslerum er både et praktisk rum, et pædagogisk rum samt et arbejdsrum. Toilet og puslerum skal være i forbindelse med grupperum, og der skal være visuel forbindelse gennem glasrude i døren. Der etableres to puslepladser med motorbetjent, hævesænke puslebord. Hvis der konkret indrettes for børnehavegrupper, opsættes et puslebord, og hvor der indrettes for vuggestuegrupper, opsættes to pusleborde. Ved puslebordet skal der være opbevaringsplads til børnenes eget ekstra tøj samt hylder og skabe til fælles hjælpemidler, bleer, servietter, håndklæder, cremer og lignende. Der etableres tre børnetoiletter, der afskærms med skillevægge. Skillevæggene skal være høje nok til at afskærme i børnehøjde, men lave nok til at en voksen kan se over. Et af toiletterne afskærms mellem skillevæggene med svingdør i samme højde som skillevæggene.

Puslerum/børnetoilet placeres med nær adgang fra grupperum og direkte kontakt til børnegarderobe (evt. via forrum med kontakt til både grupperum og børnegarderobe).

3.2.3 Børnegarderobe

Børnegarderoben er et vigtigt læringsrum, som benyttes flere gange dagligt. I garderoben trænes rutiner, koncentration, selvhjulpethed og færdigheder. Det er vigtigt, at der er plads, så børnene ikke forstyrrer hinanden unødigt i processen. Det pædagogiske i "at tage tøj af og på" skal indtænkes i udformningen, og området skal være overskueligt. Garderoben har en vigtig placering i overgangen mellem inde og ude. Børnene bør kunne komme direkte fra udeområderne og ind i garderoben og efter at have taget over- og fodtøj af, fortsætte ind i huset. Det er hensigtsmæssigt, hvis garderoben så vidt muligt er indrettet til maksimalt to grupper for at holde fordybelse og koncentration og undgå for mange forstyrrelser. Hvis garderobe placeres i gennemgangsrum, er det vigtigt, at der er tilstrækkelig plads til både "trafik" og fordybelse, så de to aktiviteter ikke forstyrrer hinanden.

Indretningsprincip 1

Fælles pædagogiske rum/
temarum fx musik,
bevægelse, værksted

Køkken (med diverse)

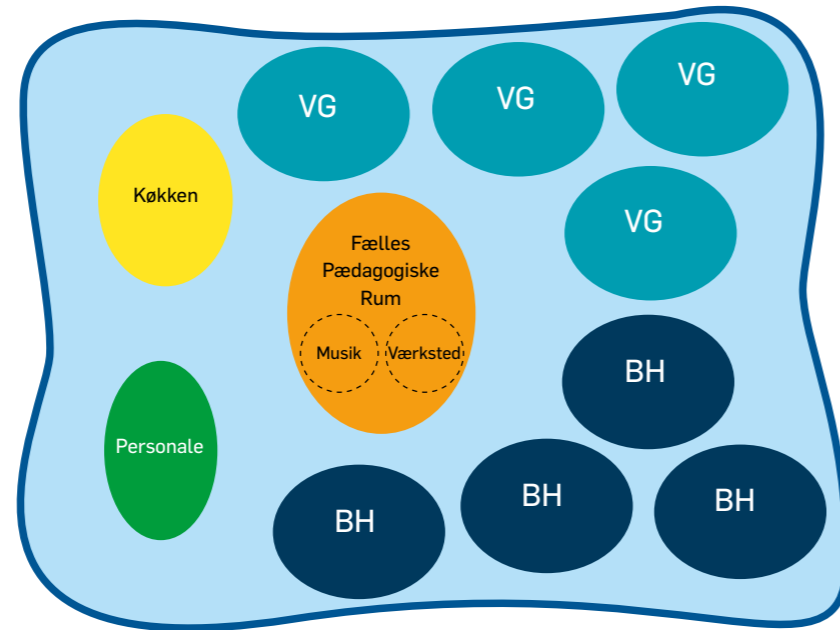
BH = Børnehavegruppe

VG = Vuggestuegruppe

Personale
(+ depot, toilet, garderobe)

Figur nr. 4: Indretningsprincip 1 for en ny institution

Indretningsprincip 2

Fælles pædagogiske rum/
temarum fx musik,
bevægelse, værksted

Køkken (med diverse)

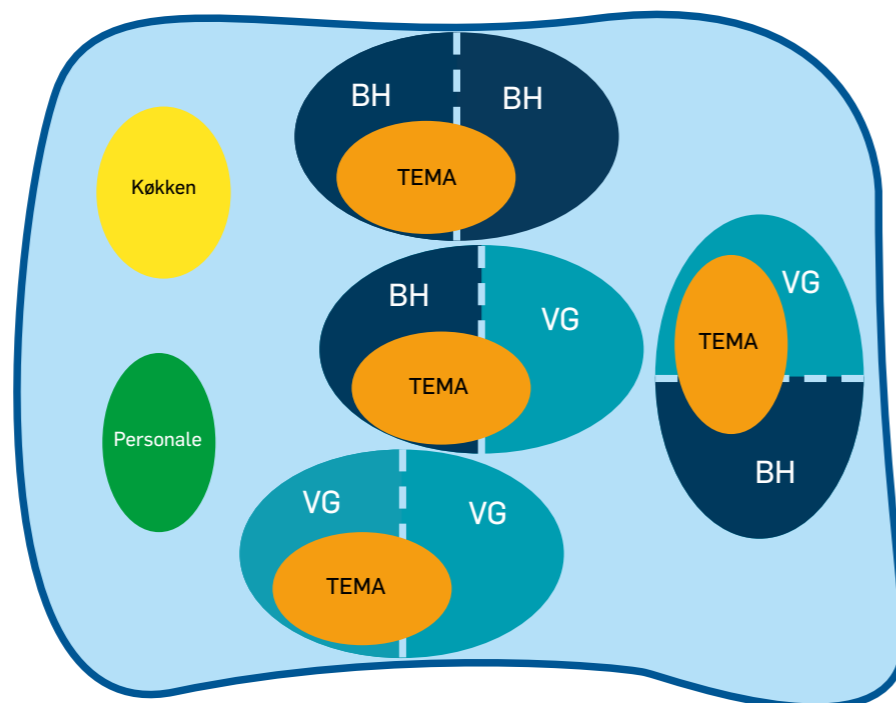
BH = Børnehavegruppe

VG = Vuggestuegruppe

Personale
(+ depot, toilet, garderobe)

Figur nr. 5: Indretningsprincip 2 for en ny institution

Arbejdsstillinger

I indretningen af garderoben skal det indtænkes, at det er en arbejdsplads for personalet, og hvordan daglige rutiner tager hensyn til medarbejdernes arbejdsstillinger herunder brug af justerbare taburetter på hjul. Det kan lette hjælpen til påklædning, hvis der findes podier, som børnene selv kan kravle op på. Der bør være plads til garderober for minimum 25 børn. Hvor der konkret indrettes for børnehavegrupper, bør der opsættes 25 garderober og hvor der konkret indrettes for vuggestuegrupper, bør der opsættes 15 børn garderober.

Enhedens børnegarderober for vuggestuebørnene og børnehavebørnene kan være samlet i et rum, men med tydelig markering af garderoberne til hver børnehgruppe

Der skal være plads til personalets overtøj. Det skal være muligt at rengøre under garderoberne.

Garderoberne skal placeres i tæt kontakt til ankomstråde og direkte forbindelse til tørrerum og til toilet/puslerum evt. via forrum eller zone med direkte kontakt til grupperum samt direkte kontakt til udendørs legeareal.

3.2.4 Tørrerum

Tørrerummets funktion er at tørre vådt tøj og sko. Tørrerum skal etableres som selvstændige rum i tæt forbindelse med garderobeområderne.

Et tørrerum kan deles mellem flere grupper, f.eks. ét rum for børnehavegrupperne og ét rum for vuggestuegrupperne.

Det skal i tørrerummene sikres, at luftskiftet er tilstrækkeligt for, at tøjet tørrer. Hvis børnegarderober sammenlægges, kan dette også gøres for tørrerum.

3.2.5 Nærdepot ved grupperum

Depotet er et nærdepot for den enkelte gruppe, hvor der kan deponeres legetøj og materialer, der ikke anvendes hver dag, kost, lager for bleer mv. Det vil også være muligt at etablere et fælles depot, der er fælles for enheden. Det er ligeledes et mindre fælles depot.

Der skal desuden være mulighed for at oplade iPads, tilslutning af UVC-Box'e mv.

3.3 Fælles pædagogiske faciliteter

Hvis institutionen ikke indrettes med temarum (se afsnit 3.1), etableres der fælles pædagogiske faciliteter i form af fællesarealer og forskellige funktionsrum i institutionen.

Fælles pædagogiske faciliteter omfatter for begge indretningsprincipper:

- Udetoiletter
- Pædagogisk køkken

3.3.1 Fællesarealer

Fællesarealerne skal kunne bruges til mange forskellige aktiviteter, og skal i indretningsprincip 1 ses som et supplement til grupperummene. Fællesarealer bør sammentænkes med flowet i bygningen, så deciderede gangarealer minimeres eller kan anvendes til leg og ophold.

Fællesarealet skal evt. kunne rumme større arrangementer med deltagelse af forældre og børn og placeres centralt i bygningen og i forbindelse med hovedindgangen.

3.3.2 Funktionsrum

For indretningsprincip 1 er grundtanken, at der etableres arealer og rum dedikeret til bestemte funktioner, som kan benyttes af alle børnehgrupper i institutionen, dagplejere eller andre institutioner. Funktionsrum og indretning af disse vil være forskellige fra institution til institution, og hvis institutionen har en særlig profil. Funktionsrum kan f.eks. omfatte rytmik- og bevægelsesrum, værksted, musikrum, sanserum o.lign.

Følgende rumbeskrivelser er eksempler på de mest anvendte funktionsrum:

Værksted:

I dette rum vil det være muligt at skabe lidt større rammer for arbejdet med læreplanstemaet kultur, æstetik og fællesskab samt natur, udeliv og science. Rammer som kan være svære at skabe i grupperummets pædagogiske læringsmiljø. Dette rum skal derfor ses som supplement til grupperummet.

Læringsmiljøet i dette rum skal understøtte børnenes skabende virksomhed. Her skal børnene kunne eksperimentere, være kreative og nysgerrige og stifte bekendtskab – og få erfaring med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Her skal være god plads til, at børnene f.eks. kan male, lave noget i træ eller opbevare og følge udviklingen af de haletudser, man fandt på sidste tur i skoven. Værkstedet skal være nemt at ændre

møbleringen i og være et robust rum. Det skal være i direkte forbindelse med fællesarealer, så det kan benyttes sammen med disse i ydertimerne samt ved temaaktiviteter. Det vil være en fordel, hvis der er børnetoilet relativt tæt på værkstedet.

Der skal være direkte adgang til det fri med mulighed for at trække aktiviteter ud i delvist overdækkede nære udearealer. Det vil være hensigtsmæssigt, hvis der etableres faciliteter til rengøring af redskaber og vask af hænder samt plads til tørring.

Rytmik og bevægelse:

Børn lærer, erfarer og dannes gennem kroppen. Kroppen er grundlaget for børnenes deltagelse i samfundets forskellige fællesskaber og har både en fysisk og en eksistentiel dimension. I dette pædagogiske rum skal der således være mulighed for, at pædagogerne kan indrette et læringsmiljø, der har særlig fokus på læreplanstemaet om krop, sanser og bevægelse, der hvor der er behov for lidt større rammer, end det er muligt inde på grupperummet/ stuen. Dette rum supplerer dermed grupperummet. Her skal indretningen understøtte, at børnene skal udforske og eksperimentere mange forskellige måder at bruge kroppen på. Her skal børnene opleve krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene dermed bliver fortrolige med deres krop og dens formåen. Gulvene skal understøtte aktiviteterne og være behagelige både at bevæge sig på og sidde på. Der skal være god akustik i forhold til bevægelse, sang og musik. Når børnehavebørnene er på legepladsen, skal funktionsrum kunne anvendes til middagsøvn for de mindste børnehavebørn, der har brug for det. Der skal regnes med, at der skal sove ca. 1/3 del af børnehavebørnene med mulighed for mørklægning af rummet. Bevægelsesrummet skal være i sammenhæng med grupperum i indretningsprincip 1. Adskillelsen sker i form af brede skydedøre med glasparti, så der er visuel kontakt mellem rummene, når døren er lukket. Der oprettes så vidt muligt et depot i forbindelse med rum til rytmik og bevægelse - gerne med direkte adgang fra rummet.

3.3.3 Udetoiletter

Der skal etableres aflukkede udetoiletter med adgang direkte fra udearealerne.

3.3.4 Pædagogisk køkken

For institutioner, hvor der er etableret et produktionskøkken (hvor børn ikke må komme), bør der også etableres et eller flere små pædagogiske køkkener, hvor børn kan være med til at tilberede en mindre del af måltiderne.

3.4 Pædagogiske personalefaciliteter og administration

Det skal være muligt for personalet at gå på toilettet uden at forstyrre andre grupper ved fx at skulle igennem grupperum.

Pædagogiske personalefaciliteter og administration omfatter:

- Personalerum
- Personalegarderobe
- Samtalerum / rum til test
- Personalet toilet/bad
- HC-toilet
- Administrations/ledelseskontor
- Kontor med arbejdspladser
- Printerrum
- Møderum

3.4.1 Personalerum

Personalerummet har flere funktioner. Her spiser man frokost og taler uformelt med kollegerne. Rummet indeholder også et afsnit med computere til forberedelse og opfølgning. Personalerummet er bl.a. et pauserum for medarbejdergruppen, hvorfor man i personalerummet til en vis grad skal give fornemmelsen af at være tilbagetrukket fra den øvrige institution.

Personalerum skal gerne ligge i nærheden af personalet toilet og personalegarderobe. Personalerummet skal have tekøkken og køkkenbord med vask i nær tilknytning hertil. Der skal være køleskab og mulighed for tilslutning af mikroovn, kaffemaskine mm. Hvis institutionen har produktionskøkken eller anretterkøkken, så skal der være plads til afrydningsvogn til brugt service. Der skal være plads til spisepladser, bløde møbler, opladestation til digitalt udstyr og arbejdspladser med reoler med tilhørende strømudtag og netværksstik.

3.4.2 Personalegarderobe

Personalegarderoben skal have god plads til personalets overtøj, også ekstra overtøj f.eks. regntøj.

Garderober skal have tilstrækkeligt plads, så det er let at holde orden og rengøre. Placeringen og udformning er vigtig i forhold til indgangsparti, så vådt tøj og snavsede sko ikke tilsmudser resten af bygningen.

Personalegarderoben skal være tæt på personalerum og i tilknytning til personale toilet/bad. Der skal gerne være direkte adgang udefra. Der skal være aflåselige personaleskabe og plads til

øvrige inventar.

3.4.3 Samtalerum / rum til test

Rum til samtaler og møder kan, når rummet ikke benyttes til det overordnede formål, udnyttes til pædagogiske aktiviteter i små grupper.

Rummet skal være lydtæt i forbindelse med møder m.m. og placeres nær ved indgangen. Der må ikke være visuel kontakt til grupperum, så børn kan se deres forældre gå ind og ud af møderummet, når de er i institutionen.

Rummet skal have plads til bord og stole samt reoler og skabe til materialer. Der skal være tilslutningsmulighed for smartboard. Der skal desuden være mulighed for tilkobling af arbejdsstationer.

3.4.4 Administrations/ledelseskontor

Administrations/ledelseskontoret skal placeres centralt og nær hovedindgangen. Kontoret skal så vidt muligt være tilgængeligt og synligt for forældre og personale.

Administrations/ledelseskontoret skal have plads til to arbejdspladser og rumme et mødebord udformet, så der kan opnås tilstrækkeligt med dagslys til de to arbejdspladser og skal placeres nær personaleafdeling, lederkontor og printrum. Da der skal afholdes samtaler med forældre og personale, er det vigtigt, at rummet er tilstrækkeligt akustisk isoleret, ligesom det skal være muligt at blænde indre glaspartier og vinduer af for indblik.

3.4.5 Printerrum

Printerrum med printer/kopimaskine, og lagerplads til kontorartikler skal placeres ved administrationskontorer og personalefaciliteter. Der skal være plads til bord printer og kopimaskine samt diverse kontorartikler.

3.4.6 Møderum

Rum til samtaler og møder. Når rummet ikke benyttes til det overordnede formål, kan det udnyttes til pædagogiske aktiviteter i små grupper.

Der skal være plads til mødebord med 10 stole og reoler samt smartboard.

Desuden skal der være plads til tre arbejdsstationer.

Rummet skal være lydisoleret, i forbindelse med møder m.m. Placeres i nærhed til administration/ledelse, personale og evt. fællesarealer.

3.5 Køkkener

Produktionskøkken:

- Mulighed for at lave mad til institutionens børn og personale samt eventuelt levere mad til andre daginstitutioner

Anretter/modtagerkøkken:

- Mad fra ekstern leverandør kan anrettes og opvarmes, og lettere madlavning med børnene f.eks. bagning kan udføres

For daginstitutioner med fem grupperum og derover etableres produktionskøkkener. For daginstitutioner med fire grupperum og derunder etableres anretterkøkken.

Produktionskøkken

Produktionskøkken omfatter:

- Produktionskøkken opdelt i funktioner m/nærdepot
- Personalegarderobe med toilet/bad

Som udgangspunkt skal produktionskøkkenet kunne producere mad til børn i daginstitutionen samt til personale (pædagogiske måltider). I det omfang produktionskøkkenet skal kunne levere til andre daginstitutioner i nærheden, skal det indrettes til dette også, herunder til pakkefunktion.

Anretterkøkken

I anretterkøkkener skal der kunne anrettes mad, der modtages fra ekstern leverandør. Maden skal kunne opvarmes, og der skal kunne bages og foretages lettere tilberedning af mad, der ikke er underlagt hygiejneregler.

Anretterkøkkener skal sikre faciliteter til at kunne fungere som pædagogisk køkken, hvor der er plads til, at børn kan deltage i pædagogiske aktiviteter omkring anretning og mindre tilberedning.

3.5.1 Produktionskøkken med depot

Produktionskøkkener med tilhørende depot skal have det fornødne udstyr for at kunne producere mad til institutionens børn og til pædagogiske måltider. Der skal etableres tilstrækkeligt med opbevaringsmuligheder i køkkenet til køkkenværktøj og lignende, og der skal være plads til de fornødne affaldsbeholdere og skumslukkere. Produktionskøkkenet skal overholde alle gældende standarder for hygiejne og arbejdsmiljø.

Der skal være skumanlæg til rengøring. Køkkenet skal indrettes, så der er minimum 1,20 m. fri afstand ud for arbejdspladser og opbevaringspladser. Der skal være mindst 1,80 m. mellem to arbejdspladser, der er placeret overfor hinanden, med mindre begge arbejdspladser betjenes af den samme person.

Mellem produktionskøkken og fællesareal indrettes en afrydnings-niche/ sluse med plads til afrydningsvogne/ rulle borde (normalt ét pr. gruppe), så brugt service, sutteflasker, mm. kan returneres uden, at dette står synligt fremme og er tilgængeligt for børnene.

Der skal være et vindue mellem produktionskøkken og den øvrige institution, udformet så både børn og voksne får indblik i dagligdagen i produktionskøkkenet. Der skal evt. etableres skranke med brandsikker jalousilukning.

Der skal være direkte adgang til depot fra produktionskøkken. Der skal være visuel kontakt til fællesareal eller pædagogisk køkken. Produktionskøkkenet depot skal disponeres med udgangspunkt i det nødvendige udstyr, der beskrives nøjere i det projektspecifikke byggeprogram.

Der skal etableres kontorplads for køkkenpersonalet til administrativt arbejde.

3.5.2 Køkkenpersonale- garderobe med toilet/bad

Arealet skal indeholde toilet, bad og omklædningsfaciliteter for produktionskøkkenets personale. Faciliteterne skal kun benyttes af køkkenpersonalet, da de ikke af hygiejnemæssige grunde kan deles med institutionens øvrige personale. Der vil være ansat to -tre medarbejdere.

Rummet skal placeres nær produktionskøkkenet.

3.6 Øvrige rum

Øvrige rum omfatter:

- Vindfang
- Vaskerum
- Depoter (ikke køkken)
- Madrasrum til krybber
- Teknikrum
- Rengøringsrum
- HC-toilet

3.6.1 Vindfang

Indgangen er det første møde med huset og bør have særlig opmærksomhed. Indgangen til daginstitutionen skal være imødekommende og signalere åbenhed og "velkommen". Indgangen skal være nem at overskue og bør ligge naturligt både fra gaden og inde i huset. Hovedindgang(e) skal være med vindfang.

Indgang/vindfang til vuggestue skal placeres hensigtsmæssig i forhold til at kunne hente og bringe børnene. Der etableres mulighed for installation af INFO skærme.

3.6.2 Vaskerum

Der etableres vaskerum med vaskemaskiner og tørretumbler beregnet til erhvervsbrug, samt bord med vask. Der skal indrettes med hylder eller reoler.

Maskiner skal stå med god indbyrdes afstand og afstand til væg, så servicering af maskinerne kan ske, uden at maskinerne skal flyttes. Maskinerne skal placeres i god ergonomisk højde. Der skal være plads til kurve og vogne

3.6.3 Fællesdepot

Der etableres fællesdepot, som kan indrettes med fast inventar som reoler, hylder, skabe og lignede. I et fælles depot vil der skulle opbevares inventar, legetøj mm, der er fælles for hele institutionen og som anvendes i perioder.

Der er ingen nærhedskrav til fællesdepotet. Det kan f.eks placeres i kælder, hvis en sådan etableres.. Der skal dog være mulighed for at transportere varer fra og til depot på vogne, så hvis depot placeres i kælder, etableres elevator til kælder.

3.6.4 Madrasrum til krybber

Der etableres et eller flere madrasrum til madrasser og sengetøj til brug for børn, der sover ude. System med plads til opretstående madrasser, placeret med god luft imellem madrasser. Varmekilde placeret under madrasser. Opbevaringen kan fordeles i forhold til vuggestuegruppernes udendørs liggearealer

Madrasrum skal placeres nær udendørs overdækket liggehal og hensigtsmæssigt i forhold til vejen fra grupperum til liggearealet. Der skal desuden etableres madrasrum og sengetøj, der anvendes af børnehavebørn, der skal sove inde.

3.6.5 Teknikrum

Teknikarealerne skal placeres centralt i bygningen for at sikre, at føringsveje m.v. optimeres. Der er et ønske om, at teknikrummet har egen adgang udefra. Adgangsforhold til teknikrummet skal udføres, så de største delkomponenter i ventilationsaggregater f.eks. varmeveksler eller køle/varmeblader, kan udskiftes uhindret uden bygningsmæssige indgreb og serviceres på både primær- og sekundærside.

Der skal foran alle aggregater, etableres en gangzone svarende til aggregatets bredde og dybde. Det skal sikres, at servicearbejdet på anlæg og komponenter i teknikummet kan udføres uden større indgreb i de bygningsmæssige konstruktioner. Låger i aggregat skal kunne åbnes 100 % i arbejdsfelt (filterskift, ventilatorudskiftning, rotervekslerservice).

Opmærkning af aggregater, rør og kanaler skal være entydig og synlig (flowretning, komponenter, ventilatorer og filtre)

Teknikarealerne kan med fordel placeres i kælderniveau. Hvis teknikummet placeres under produktionskøkkenet, kan der evt. opnås god fleksibilitet i køkkenet i forhold til installationer, der vil være synlige og dermed lettere at servicere.

3.6.6 Rengøringsrum

I rengøringsrummet skal der være plads til rengøringsredskaber og gulvvaskemaskine samt rengøringsvogne. I større institutioner skal der være ladestik til opladning af gulvvaskemaskine samt mulighed for vandpåfyldning og afløb til tømning. Der skal være en udslagsvask samt hylder eller reoler med plads til rengøringsartikler.

Der er ingen nærhedskrav til rengøringsrummet. Der skal være mulighed for, at transport af gulvvaskemaskine og rengøringsvogne til hele institutionen.

3.6.7 Handicaptoliet

Der etableres handicaptoliet jf. lovgivningen, som bør placeres, så der er let adgang for eksterne besøgende og personalet.

4. Udearealer

I dette afsnit beskrives indretning af udearealer i daginstitutioner.

4.1 Tre overordnede zoner

Daginstitutionens udeområder og funktioner foreslås jf. principafsnittet organiseret i tre overordnede zoner, der bindes sammen af grønne områder på tværs af de tre zoner nærzonen, mellemzonen og yderzonen.

Nærzonen omfatter:

- Ophold-/spise-og værkstedsområder
- Sandlegeområder og evt. vandleg
- Stillezoner for børn med behov for afskærmet miljø.

Desuden etableres soveområder/overdækkede liggearealer tæt ved bygningen, jf. afsnit 4.7.4.

I indretningen af udearealerne skal institutionens bemanding indtænkes. Da der i ydertimerne ofte er færre børn og personale, kan der med fordel indtænkes, hvordan der let kan veksles mellem en fuld legeplads fra åben til delvis åben legeplads i henhold til voksen-overblik og varierede legemuligheder.

4.1.1 Ophold-/spise-og værkstedsområder

I de nære uderum tæt ved bygningen og i forlængelse af de indendørs rum skal der etableres ophold-/spise-og værkstedsområder. De skal fungere som trygge og rolige nærområder, som giver mulighed for let at trække aktiviteter ud. Det er udendørs steder, som understøtter sociale fællesskaber og muligheder for at arbejde praktisk med læreplanstemaer, herunder spisning, samling, stille lege og værkstedsaktiviteter.

Der skal indrettes udendørs spiseområder, hvor børnegrupper kan spise ved borde med mulighed for at opholde sig i skyggen om sommeren. I forlængelse af temarum kan der etableres udendørs værkstedsområder med plads til at undersøge, eksperimentere, 'svine', dyrke planter, lave mad mv.

Der skal være let adgang til materialer, vand, vask og afløb,

mulighed for ly og læ, afskærmning og afgrænsning, arbejdsborde til børn/voksne samt flisebelægning, som skaber mulighed for et aktivt udeliv hele året.

4.1.2 Sandlegeområder og evt. vandleg

Lege med sand er elementært for både små og store børn i daginstitutioner. Mens de mindste leger alene, parallelt og i samspil med voksne, leger børnehavebørn oftest rolle-og konstruktionslege i små grupper af to til fire børn. Der ønskes indrettet flere forskellige sandlegeområder til både små og store og med forskellige aktiviteter tilknyttet. For at kunne beskæftige mange små børnegrupper ønskes de udformet med mange kanter og elementer, som er med til at skabe mange små rum i rummet f.eks. i form af hjørner, nicher, plateauer, beplantning, sandlegeborde, vandrender og legehuse med diske mm. Der skal etableres siddemuligheder for voksne og opbevaringsmuligheder til sandlegetøj. Der skal sikres tilstrækkelig skygge i sommermånederne.

Vandleg kan oplagt etableres i eller i nærheden af sandleg. F.eks. kan det ske ved et forløb af vandrender, hvor børnene kan blokere for vandtilførsel med propper og åbne og lukke sluser.

4.2 Mellemzone

Mellemzonen omfatter:

- Sansemotoriske områder
- Gyng- og labyrintsans områder
- Rollemotoriske områder

4.2.1 Sansemotoriske legeområder (vuggestuebørn)

Der skal etableres sansemotoriske legeområder, som er alderskodet til børn 0-2 år. De skal placeres i forlængelse af nærområder og tæt ved øvrige legeområder for de mindste. Områderne skal understøtte udvikling af grundmotorik i samspil med sansestimulering og leg herunder både befæstede planområder for minicykler, miniboldspil og andre løbe/lege/bevægelsesaktiviteter og områder med terrænspring, beplantning mv., der appellerer til andre lege og bevægelser. Det kan fx være udformet som et let kuperet bevægelseslandskab med mulighed for at trille, rulle, krybe, gå,

løbe, hoppe, balancere, klatre, rutsje og gentage bevægelse. Der skal indtænkes huler og små gemmesteder i indretningen med redskaber, terræn og beplantning. Små forløb gennem buske eller en miniskov af bambus kan være en stor oplevelse for det lille barn.

4.2.2 Gyng- og labyrintsans områder

I mellemzonen skal der etableres forskellige typer af gynger: Småbørnsgynger, redegynge, dobbeltgynger, bæltegynger og hængekøjer. De kan suppleres af andre redskaber, som stimulerer labyrintsansen fx vippe, snurreredskab, karrusel, kolbøttestænger og trampoliner. I forhold til børnenes tryghed og sikkerhed er det vigtigt med tydelige afgrænsninger af rum og integrerede ventesteder.

4.2.3 Rollemotoriske legeområder (børnehavebørn)

Rollemotoriske legeområder er sociale legemiljøer for små grupper af 2-4 børn, der har brug for små rum, afgrænsninger og løse rekvisitter f.eks. rumdannende beplantning, huler, hytter, huse, platforme, kanter, reposer, grene, pinde, sandlegetøj mv. De kan både integreres i sandlegeområder og motoriske områder og som selvstændige legeområder.

4.3 Yderzone

Yderzonen omfatter:

- Motorisk legeområde
- Cykelområde
- Boldspil
- Udeværksted/aktivitetsområde

4.3.1 Motorisk legeområde (børnehavebørn)

Der skal etableres et eller flere motoriske legeområder, som er alderskodet til børn 3-6 år. Områderne skal understøtte bevægelseslege og rollemotoriske lege, der udfordrer såvel de 3-årige som de 5-6-årige, herunder mulighed for at balancere, klatre, kravle, hænge, svinge, glide, rutsje og bevæge sig op i højden og udfordre sit mod. Det kan f.eks. være indrettet som et bevægelseslandskab med bakker, beplantning og redskaber. Redskaberne kan bestå af forskellige klatre-/balanceredskaber, platforme/tårne/borge, rutsjebane, armgang, brandmandsstang mv. udformet i en sammenhæng, der giver legemuligheder for mange børn samtidigt, samt små legegrupper. Integreret terræn og beplantning er med til at øge legeværdi og sansestimulering, og der skal indtænkes huler og små gemmesteder.

4.3.2 Cykelområde (børnehavebørn)

På god afstand af de yngste børn skal der etableres et befæstet cykelbaneareal (asfalt, fliser, stenmel e.l.lign.) gerne med udfordringer/kuperinger alderskodet til 3-6 år. Det giver mest mening at indrette med en form for loop, hvor man kører omkring f.eks. det motoriske bevægelsesområde og/eller andre delområder og/eller beplantning. Bredden skal gøre det muligt at passere hinanden. Skur til opbevaring af cykler og/eller mooncars skal placeres i direkte tilknytning til området.

4.3.3 Boldspil

Der skal etableres et område med mulighed for boldspil og andre bevægelseslege på egnet belægning efter de givne forhold. I nogle tilfælde er det realistisk med græsarealer, i andre ikke. Her kan der arbejdes med befæstede plane belægninger af kunstgræs, gummi, asfalt, fliser og stenmel udformet med bande eller kantafgrænsning, som også kan bruges til ophold og samling.

4.3.4 Udeværksted/aktivitetsområde

I mellem- eller yderzonen ønskes etableret et udeværksted/aktivitetsområde, som understøtter at arbejde praktisk med

læreplanstemaerne herunder natur og science. Det kan være udformet på forskellige måder og indeholde forskellige delfunktioner f.eks.:

- Halvtag/overdækning, skur, opbevaringsskab
- Grill/bålplads med siddemuligheder, udekøkken
- Arbejdsborde børn/voksne, spisepladser
- Snitte/huggeplads, genbrugsplads/materialer
- Grave/konstruktionsområde, byggematerialer

Det skal være muligt at lave aktiviteter og samle en børnegruppe i området. En god fordeling af børn og muligt voksenoverblik er vigtig i indretningen.

Der skal etableres en fast belægning, ly, læ og skygge og let adgang til rekvisitter, materialer, vand, vask og afløb. I tæt sammenhæng med området skal der etableres varieret beplantning i form af legekrat, miniskov, sanselige haver og 'vild natur'.

4.4 Grønne områder på tværs af zone

Grønne områder på tværs af zoner omfatter:

- Sanselige og lærende haver
- Legekrat, miniskov og 'vild natur'
- Varieret terræn og belægning

4.4.1 Sanselige og lærende haver

Indretning af sanselige og lærende haver er med til at understøtte nysgerrighed og oplevelser med alle sanser og i særlig grad læreplanstemaet natur, udeliv og science. Der lægges op til bevidst at arbejde med miljø og bæredygtige aspekter, der gavner og underbygger det landskabelige koncept. I nærområder for de yngste ønskes indrettet sanselig varieret beplantning, forløb, elementer mv., som giver levesteder for små dyr og gode muligheder for at udforske den nære natur (kriblekrable).

I tilknytning til værkstedsområder kan der indrettes læringshave/køkkenhave 'jord til bord', evt. integreret som afskærmende og rumdannende bede og højbede. Disse kan indeholde både grøntsager og urter, frugtbuske og træer samt andre særlige og sanselige planter, træer og buske.

Hvis der er plads, og det er realistisk i forhold til slitage, kan der etableres græsarealer med forskellige solitære træer.

4.4.2 Legekrat, miniskov og 'vild natur'

Der skal i så stort omfang som muligt integreres kratområder, miniskov og 'vild natur' i daginstitutionens udeområder. Disse kan indeholde forskellige robuste buske, som er egnet til leg, konstruktion og hulebyggeri. De skal både være med til at skabe læ, sammenhæng og afgrænsning mellem delområder og gøre det til en oplevelse at bevæge sig gennem udearealerne. Der ønskes en høj grad af biodiversitet i forhold til beplantning og naturmaterialer, som tiltrækker insekter og småfugle. Beplantning skal generelt være hårdfør og blomstre på forskellige tidspunkter.

4.4.3 Varieret terræn og belægning

Der ønskes med afsæt i grundens og arealets muligheder et varieret og robust terræn, som er med til at skabe inspirerende og indbydende lege- og bevægelsesmuligheder for alle aldersgrupper. Jordbakker kan med fordel indgå i motoriske områder for både små og store. Terræn kan ligesom beplantning bruges til at afgrænse

og afskærme delområder og/eller skabe sammenhæng f.eks. med siddetrin mv.

Det forventede slid på udearealerne vil betyde, at mange arealer skal befæstes med stabile og robuste belægninger. Disse skal varieres og indgå i en samlet landskabelig helhed. Omkring byggeriets indgangspartier skal der være faste flisebelagte flader. Der skal etableres stier med egnet belægning, der gør det muligt at færdes rundt imellem de forskellige områder. En del af dette stiforløb kan f.eks. udformes som en sansesti med særlige belægninger, beplantninger, delelementer.

4.5 Krav til redskaber, sandområder, beplantning, jordbakker, hegn og låger

4.5.1 Legeredskaber

Regler for legeredskaber:

- Alle legeredskaber skal overholde og udføres i en kvalitet svarende til DS/EN 1176 og DS/EN 1177.
- Redskaber skal være sikret mod hærværk og være så vedligeholdelsesfri som muligt.
- De skal have mindst 10 års garanti, og al anvendt træ til legeredskaber skal være afbarket og splintfri.
- Træ med jordkontakt skal være robinie, eg eller andet træ med tilsvarende egenskaber, og trykimprægneret træ må ikke anvendes.
- Inden afleveringen af legepladsen skal rådgiver sørge for, at der foretages en legepladsinspektion af en uvildig, certificeret legepladsinspektør.

4.5.2 Sandområder

Sandområder skal så vidt muligt graves ned i terræn og sikres god nedsivning af regnvand. Af hensyn til tilstopning af afløb skal de placeres i god afstand heraf, og afløb skal forsynes med sandfang. Sandområder skal udføres med flisebund og kunne overdækkes med net.

4.5.3 Beplantning

Eksisterende træer, buske og hække skal i videst muligt omfang bevares. Ny beplantning skal være robust, velegnet til leg og læring og med en bred artsvariation. De skal kunne tåle kraftigt slid og ikke kræve stor vedligeholdelse. Tilplantning skal foregå i periode, hvor der sikres den bedst mulige vækst. Al beplantning skal beskyttes med driftssikker afskærmning f.eks. hegn eller fodhegn, og træer skal opbindes. Beplantningen skal etableres i klynger, så børnene kan bevæge sig imellem beplantningsfelterne og ikke gå ind i dem, før de er vokset tilstrækkeligt.

Beplantning skal være ikke-giftig. Der henvises til Giftinformationens "Farligt Ufarligt - Håndbog om børn og

forgiftninger" og til giftlinjen på Bispebjerg Hospital. Aftal altid konkret beplantning med forvaltningen.

4.5.4 Jordbakker

Jordbakker/terræn skal etableres med en hældning på op til 1:4, men i områder som særligt er tiltænkt vuggestuebørn, skal den være lavere. Bakker skal styrkes med hybridgræs, beplantning i klynger og op- og nedgange.

4.5.5 Hegn og låger

Hegn skal udformes, så der ikke kan klatres på det inde fra legepladsen, og så der ikke forekommer klemfælder. Hegn skal følge terræn så tæt på underlaget, at et barn ikke kan komme under hegnet. Hegnhøjden afpasses efter omgivelserne og forholdene på stedet. Hegn skal etableres min. 150 cm højt i terræn. I særlige tilfælde ved stærkt trafikerede områder eller i nærheden af vand el.lign. højere fx 180 cm.

Der skal minimum etableres en låge med en fri bredde på 120 cm til børneadgang. Låger forsynes med børnesikkert kuglehåndtag på indersiden eller lignende foranstaltning. Der skal være adgang med mindre maskiner gennem låge med fri bredde ca. 150 cm.

Et sluseområde med flere låger ved ind-/udgang kan være med til at understøtte tryghed. Hegn ønskes suppleret af hæk eller buskbeplantning.

De konkrete projektkrav til hegn og låger aftales fastlægges i programfasen.

4.6 Overdækkede arealer

Overdækkede arealer i forbindelse med udendørs ophold-/spise- og værkstedsområder, sandlegeområder, soveområder mv. skal være med til at give ly, læ og skygge i forhold til regn, blæst og sol.

I nærområder skal de give mulighed for at forlænge indeaktiviteter ud i uderummet og samtidigt sikre et godt og tilstrækkeligt dagslys i inderum. I udeværkstedsområder kan der under halvtage o.lign. foregå mangeartede aktiviteter i en stor del af året. Skyggemuligheder i sandlegeområder er vigtige.

Overdækkede arealer kan udføres som udhæng, halvtage, flytbare sejl og parasoller, der kan suppleres af halvvægge og beplantning.

Der skal etableres arealer tæt på liggehal, der ligger i skygge til brug for barnevogne med sovende børn.

4.7 Uopvarmede arealer

4.7.1 Renovationsområde

Uopvarmede arealer omfatter:

- Renovationsområde
- Småbygninger og skure

Renovationsområdet skal udformes, så renovationsbiler ikke behøver at bakke på offentlig vej. Dvs. at renovationsbiler enten har mulighed for at vende på institutionens areal eller har mulighed for at køre igennem dette.

Belægningen (f.eks. asfalt) på vejarealer på grunden til og fra renovationsområdet udføres, så den tåler kørsel med renovationsbiler og anden tung trafik.

Området skal være et indhegnet eller på anden måde afgrænset område, der kan aflåses med låsesystem. Cylinderen skal fungere med både institutionens og renovationselskabets låsesystem. Om nødvendigt etableres der en nøgleboks.

Udformning af renovationsområdet skal overholde "DBI, Brandteknisk Vejledning 29 Affaldscontainere".

Desuden skal relevante anvisninger og krav, der anføres i Regulativ for husholdningsaffald, Lyngby-Taarbæk Kommune fra 01.03.2021 (eller nyeste version), følges og overholdes.

4.7.2 Renovationskur

I tilknytning til renovationsområdet etableres et renovationskur. Skuret skal både kunne tilgås fra daginstitutionens arealer og udefra nær stedet, hvor renovationsbilen holder. Renovationsskuret skal placeres nær produktionskøkkenet. Skurets vægge skal udføres, så

de kan modstå stød og slag fra containere, der flyttes ind og ud af rummet. Skuret skal kunne rumme de relevante beholdere. Beholderne skal opstilles langs med ganglinje (evt. midtergang), så der er let adgang til at betjene beholdere. Døråbning tilpasses beholderstørrelsen.

Skuret skal opfylde de krav, der stilles til det øvrige renovationsområde, bl.a. vedrørende niveaufri afhentning af renovation. Renovationskuret skal kunne aflåses med låsesystem, have to stk. 230v stikkontakter og indvendigt lys med sensor. Låsens cylinder skal fungere med både institutionens og renovationselskabets låsesystem. Om nødvendigt etableres der en nøgleboks.

4.7.3 Småbygninger og skure

I terræn skal der etableres en række småbygninger eller skure. Disse kan udformes og placeres, så de skærmer for støj fra omgivelserne.

Alle skure skal kunne aflåses med låsesystem, have to stk. 230v stikkontakter og indvendigt lys med sensor. Døre i skure skal udføres som klemfri. Der skal etableres faste belægnings ved ind- og udgange.

Skur til legetøj

Skur til legetøj, cykler mv. skal placeres, så det er nemt og effektivt at rydde legepladsen, når dagen slutter. Der skal langs to sider af skuret etableres opbevaring af legetøj. Der kan evt. etableres flere decentrale skure.

Skur til redskaber for vedligehold

Der etableres skur til haveredskaber, mv.

Skur til turvogne mv.

Skuret skal placeres, så det ligger logisk i forhold til, hvor man tager afsted på, - og kommer hjem fra tur. Døren skal have en fri åbning på min. 120 cm for passage af elladcykler ligesom dette også gælder for fribredden for de øvrige døre og låger, der skal passeres for at komme til skuret fra offentligt areal.

Skur til private barnevogne

Der skal være skur til klap- og barnevogne tilhørende forældre til børn i institutionen. Det placeres hensigtsmæssigt i forhold til at hente og bringe børn. Døren skal have en fri åbning på 94 cm, ligesom dette også gælder for fribredden for de øvrige døre og låger, der skal passeres for at komme til skuret fra offentligt areal.

4.7.4 Liggehal

Liggehaller:

- Plads til krybber og barnevogne, hvor børnene kan sove
- Placeres væk fra støj

Der skal etableres liggehal for nye daginstitutioner. Udformning skal ske i henhold til Bygningsreglementet, BR 18. Ved indretning af liggehaller skal der sikres tilstrækkelig plads rundt om krybberne for at sikre gode arbejdsforhold. Liggehaller skal, som andre bygninger, betragtes som primære bygninger. I forbindelse med institutionen etableres der uopvarmede liggehaller med plads til krybber og/eller barnevogne, så børnene har mulighed for at sove ude.

Liggehallerne skal være uisolerede og med store udluftningsåbninger. Det er for at sikre, at de ikke bliver for varme om sommeren og undgå, at der opstår skimmelsvamp.

Liggehallen skal placeres, så den er afskærmet for overophedning (gerne nordvendt), støj fra legende børn, støjende biler og øvrige støjkluder i området samt afskærmet mod katte, fugle, rotter m.v.

Liggehallerne placeres så vidt muligt på samme etage som vuggestuegrupperne, så der er nem adgang fra vuggestuegrupperne.

Hvis liggehallen placeres i en separat bygning, skal der etableres overdækket adgang til liggehallen.

Der skal etableres opvarmede madrasskabe/-rum til opbevaring af madrasser i nærheden af udgangen til liggehallen, og de skal være ventileret.

I tilknytning til liggehallen etableres plads til, at børn i barnevogne kan sove ude. Også disse pladser skal etableres i skygge. Der skal være overdækket adgang til liggehal for personalet.

I forhold til nødvendig kapacitet af overdækket areal til sovende vuggestuebørn bruges normalt en "nøgle" på 2/3. En vuggestuegruppe på 12 vuggestuebørn (ét standard grupperum) har derfor brug for 8 udesovepladser. De øvrige 4 børn forventes at sove indenfor på en madras.

5. Generelle tekniske krav

Generelle tekniske krav omfatter:

- Akustik
- Belysning
- BMS-CTS
- VVS og ventilation
- Data, IT og telefoni
- ABA – automatisk brandalarmeringsanlæg
- ADK og AIA – Automatisk adgangskontrol og indbrudsalarm
- Låsesystem
- TV-overvågning
- Skiltning
- Driftsvenlighed

Det er vigtigt, at lydabsorbenter udformes og placeres, så de fremstår integreret i arkitekturen og indgår i samspil med inventar og indretning af rummene.

5.2 Belysning

Der henvises til kommunens gældende version af: LTK's Kravspecifikationer til belysningsanlæg (se afsnit 6)

Kunstlys er stemningsættende og skal understøtte de rumlige visioner for byggeriet. Belysningen kan spille en rolle i den pædagogiske værktøjskasse, og derfor er det vigtigt, at der er mulighed for at ændre belysningen, så denne kan inddrages i det daglige pædagogiske arbejde. Lyskilder skal understøtte det bæredygtige byggeri, og der skal vælges lyskilder med lavt energiforbrug.

Belysningen skal være med til at fremme trivsel og medvirke til en rolig akustisk oplevelse i institutionen. Der skal udarbejdes et belysningskoncept, der inddrager nyeste viden om belysningens indflydelse på børn og voksers trivsel, nudging og adfærd mm.

Almen belysning og særbelysning skal udføres i overensstemmelse med de enkelte rumkategoriers anvendelse. Der skal etableres særbelysning ved tavler, whiteboards, værksted, garderober, spejle og pædagogiske fokusområder (f.eks. til historielæsning).

Armaturerne i køkken, toiletter og puslerum skal være vaskbare.

Komponenter og forgreninger skal placeres, så installationen efterfølgende kan serviceres.

Behovsstyret lys

Som udgangspunkt er lys behovsstyret gennem PIR og Lux.

Muligheder for at tilpasse lys kvaliteten til årstiderne i opholds- og arbejdsrum skal undersøges.

Al belysning skal overholde gældende krav jf. BR18: "Elektrisk belysning", herunder krav i belysningsstandard DS/EN 12464-1 samt det nationale annek DS/EN 12464-1 DK NA, og herunder krav

til middelbelysningsstyrke, regelmæssighed og blænding.

De i DS/EN 12464-1 angivne lux-værdier skal betragtes som driftsværdier og ikke ny-værdier. Værdierne skal samtidigt betragtes som absolutte minimumsværdier for middel-belysningen i rummene.

5.3 BMS-CTS

Der henvises til kommunens gældende version af: BMS-CTS Kravspecifikation, TREND IQ.

Følgende anlæg skal som minimum styres af

bygningsautomatikken: Varmeanlæg, ventilationsanlæg, belysning, solafskærmning. Det kan accepteres, at ventilationsanlæg etableres med indbygget automatik. Denne automatik skal så kunne kommunikere og signaludveksle med CTS. Vælges indbygget automatik, skal funktionaliteten og betjeningsmuligheder være som CTS styret ventilationsanlæg

Varmeautomatikken skal udføres efter Lyngby-Taarbæk Kommunes standard (se afsnit 6).

5.4 VVS og ventilation

Der henvises til kommunens gældende version af: Kravspecifikation for VVS og Ventilation

For tekniske installationer, som skal tilses jævnlige, skal adgangen foregå gennem døre i almindelig størrelse og ad fastetrapper.

Ved små anlæg kan fastmonterede skydestiger accepteres.

Gangbredden skal være mindst 0,8 meter og 2,00 meter i højden.

Foran installationer, der skal serviceres, skal der være tilstrækkelig plads, så der kan udføres en uhindret service. Ved ventilationsanlæg skal der være så meget plads, at låger kan åbnes helt, og veksler kan trækkes ud.

Foran installationsgenstande, som skal periodevis serviceres, skal der være placeret belysningsarmaturer, og der skal være placeret en stikkontakt med jord maksimalt fem meter derfra.

Alle installationer skal opfylde Bygningsreglementets krav.

5.5 Data, IT og telefoni

Der henvises til kommunens gældende version af: Kablingskrav LTK Specifikation for opsætning af tele- og datanetværk.

Alle daginstitutioner er koblet op med en fiberforbindelse til en central server. Ved udvidelse af en eksisterende bygningsmasse skal der føres fiber fra eksisterende krydsfelt til nye krydsfelter. Alle gældende love og bestemmelser skal overholdes.

Placering af føringsveje, krydsfelter, udtag mv. besluttet altid i samarbejde med Lyngby-Taarbæk Kommunes IT- afdelingen (IT).

Alle projekter på de enkelte institutioner skal godkendes af IT.

I forbindelse med ændring på bygninger, skal IT kontaktes.

Alt arbejde skal udføres af installatør, som vælges på kommunens

rammeaftale, entreprise elektriker, eller i særlige tilfælde installatør som godkendes af IT.

Ved afleveringsforretning skal IT være til stede for accept af installation.

I rackskabe må kun installeres udstyr og forbindelser som aftalt med kommunens IT-Afdeling. Der må således ikke være stik til for eksempel telefon-, data- eller tv-forbindelse til beboelse, lejligheder, private foreninger e.lign..

Der skal kunne leveres produktspecifikationer på anvendt materiel.

5.6 ABA – Automatisk brandalarmeringsanlæg

Der skal installeres et komplet fulddækkende integreret ABA-anlæg med ABDL-anlæg samt tonevarsling udført i henhold til gældende Bygningsreglement.

Forud for valg af ABA-anlæg, skal det afklares, om det valgte anlæg kan serviceres af kommunens ABA-serviceleverandør, og entreprenøren skal derfor påregne dialog med kommunens serviceleverandør af ABA-anlæg. Det skal endvidere afklares, om det valgte ABA-anlæg opfylder de funktionskrav, der stilles i gældende version af LTK Kravspecifikation for ABA-installation og service samt Beredskab Øst's betingelser for alarmoverføring til brandvæsnet (link: http://beros.dk/download_aba.asp) 80M I AFSNIT 6). Kommunen anvender i dag følgende brandcentral - Mx-5000 serien - på størstedelen af kommunens lokationer med ABA-anlæg.

Anlægget skal udføres med åben protokol og uden binding af nogen art til et enkelt firma. Detektorer skal installeres som adresserbare. Al ledningsføring udføres som skjult installation (medmindre andet aftales). Alarm forbindes til beredskabscentrets alarmcentral. Fejl & Alarmer skal overføres til CTS-anlæg.

Oplener skal ligges fysisk ved centralen og derudover afleveres digitalt i originalt filformat.

5.7 ADK og AIA – Automatisk adgangskontrol og indbrudsalarm

Der skal installeres et komplet integreret ADK- og AIA-anlæg, der kan integreres med kommunens Security Management System (WEB-ACCESS)

ADK- og AIA-anlæg, skal integreres med kommunens SMS-system, og der skal påregnes dialog med kommunens sikringsleverandør af SMS-system. Dette skal ske i tæt samarbejde med kommunens IT-afdeling, kommunens sikringsleverandør og entreprenørens sikringsleverandører.

Centralt udstyr skal placeres i samme teknikrum centralt ved hoved X-felt for netværk.

ADK sker på yderdøre og på fælles pædagogiske rum, personale rum samt produktionskøkken og teknikrum

5.1 Akustik

Det akustiske indeklima er vigtigt for den pædagogiske proces og læring samt for børn og personales daglige velbefindende.

En hverdag, med støj der breder sig uden ro og fokus vil påvirke alle aspekter i en hverdag. Det er vigtigt, at gældende krav til efterklangstiden overholdes af hensyn til arbejdsmiljøet.

Akustiske miljøer med god dæmpning og korte efterklangstider kan modvirke, at rum virker for store og kaotiske, specielt for små børn. De akustiske rammer skal understøtte brugen af rummene og designes, så der både opstår stille zoner til den stille leg eller højtlesning og zoner, hvor der er mere gang i den. Det gode akustiske miljø bør først og fremmest opnås bygningsintegreret, i f.eks. lofter eller vægge, og sekundært via møbler, tæpper o. lign.

Lydforhold skal som minimum overholde Bygningsreglementets krav og vejledninger samt SBI-anvisning 218 (2008): Lydforhold i undervisnings- og daginstitutionerbygninger - Lydbestemmelser og anbefalinger.

AIA opsættes i samarbejde med kommunens sikringsansvarlige.

5.8 Låsesystem

Cylindrene på låseenheder skal kunne klassificeres fra EN1303 grade 4 (SKAFOR blå klasse) til EN1303 grade 5 eller 6 (lig med SKAFOR rød klasse). Der skal således være mulighed for at tilvælge en standardcylinder samt højsikkerhedscylinder i samme system. Nøglerne skal være patentbeskyttede mod kopiering, og der skal være mindst fem års restløbetid tilbage på patentet.

Lyngby-Taarbæk Kommune arbejder med kodelås.

Lockerskåbe udføres generelt med kodelåse og én hovednøgle, som pedellen kan bruge til at skifte koder med.

5.9 TV-overvågning

Der opsættes som udgangspunkt ikke TV-overvågning på kommunens daginstitutioner i henhold til kommunens sikringspolitik og sikringsplan. Det kan dog være relevant med TV-overvågning i enkelte tilfælde, hvor der er stor risiko for hærværk eller misbrug af institutionens arealer eller udearealer efter normal åbningstid. Behov for anvendelse af TV-overvågning skal afklares i samarbejde med kommunens sikringsansvarlige.

5.10 Skiltning

Alle institutionens rum forsynes med skiltning, som understøtter institutionens naturlige tilgængeligheds flow.

Skiltning skal udføres i henhold til gældende version af kommunens *Design Manual*

5.11 Driftsvenlighed

Daginstitutionen skal udføres med vedligeholdsvenlige materialer og overflader. Rummene skal kunne tåle, at man bruger dem.

Klimaskærm skal udformes af holdbare materialer og overflader.

Facader må ikke fremstå med skarpe fremspring, skarpe sålbænke mv.

Der skal være gode adgangsforhold til at drive bygningen, herunder skal der være lettilgængelige teknikrum og alt, der skal styres og vedligeholdes, skal være lettilgængeligt.

Bygningen skal udformes, så det er muligt at holde en høj hygiejnisk standard.

Smuds skal hindres i at komme ind i bygningen ved, at arealerne omkring indgangspartier udformes så de kan holdes rene og tørre.

Der skal anvendes overflader, der ikke let tilsmudses.

Udvendige anlæg skal planlægges, så renholdelse og snerydning kan foretages maskinelt i størst muligt omfang.

Ved valg af materialer skal der tages hensyn til allergikere. Alle overflader skal være antistatiske, ligesom der lægges vægt på, at der anvendes vedligeholdelses- og rengøringsvenlige materialer.

Det er optimalt, hvis overflader og materialer medvirker til at reducere støj og sikre gode akustiske forhold.

Træ må under ingen omstændigheder være imprægneret med miljøskadelige stoffer, herunder biocider og tungmetaller.

VVS

Brugsvandsvekslere skal placeres og forsynes fra installation i samme teknikrum.

Der skal installeres/ monteres energimålere på varmforsyningen til varmtvandsproduktion (VVB, ladekreds eller veksler).

Energimålerne skal placeres hensigtsmæssigt mht. aflæsning.

Komponenter på rørsystemer skal monteres let tilgængeligt og nemt aflæseligt - specielt i forbindelse med aflæsning af f.eks. energimålere eller kontrolaflæsning af manometre og termometre.

I teknikrum og i umiddelbar nærhed af blandesøjfer og varmtvandsbeholder opsættes lamineret varmediagram samt foto med angivelse af de enkelte komponenters funktion.

Stærkstrøm

For tavler gælder, at det skal være sikret, at man ikke blot ved at åbne en låge eller lignende kan komme i berøring med blanke skinner. Der skal derfor være afdækninger med isolerende materiale (eksempelvis plexiglasplader) foran de blanke skinner. Teknikrummet placeres i centralt i forhold til rør- og installationstræk.

6. Henvisninger og links

I det konkrete projekt skal der altid indhentes aktuelle udgaver af retningslinjerne nævnt i denne oversigt fx bygningsreglementet.

6.1 Fysisk arbejdsmiljø og sikkerhed (arbejdsmiljøweb)

Branchevejledning

Nybyggeri og renovering af DAGINSTITUTIONER, udgivet af BAR social & Sundhed

Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 96 af 13. februar 2001 om faste arbejdssteders indretning

Vejledning om lydforhold i undervisnings- og daginstitutioner/byggeri. Erhvervs og Boligstyrelsen 2004

Ergonomi i daginstitutioner. Elektronisk branchevejledning fra BAR Social & Sundhed.

Beplantning: Giftinformationscentralen "Farligt Ufarligt - Håndbog om børn og forgiftninger" omhandler giftige planter og en beskrivelse af deres giftighed. Aftal altid konkret beplantning med forvaltningen ved projekter.

6.2 Kommunens tekniske anvisninger (fås via projektleder i LTK)

IT:

Kablingskrav i LTK

- Specifikation for opsætning af tele- og datanetværk
- Januar 2017 - IT-afdelingen LTK

Tjekliste 2 – leverandør – Når du skal bruge nye IT-systemer

- Juli 2019 – IT-afdelingen LTK

Kablingskrav til ombygning, renovering og nybygning

- IT-afdelingen LTK

Byggeri:

Bygningsautomatisk standard LTK

- Center for Arealer og Ejendomme LTK

Sikringspolitik for sikring og adgangskontrol af skolernes bygninger

- under udarbejdelse. Center for Arealer og Ejendomme LTK

LTK's kravspecifikationer for ventilation og VVS

- under udarbejdelse. Center for Arealer og Ejendomme LTK

LTK's kravspecifikationer til belyningsanlæg

- Center for Arealer og Ejendomme LTK

6.3 Byggetekniske referencer

Bygningsreglement 2018 (BR18)

- SBI-anvisning 217, Udførelse af bygningsakustiske målinger.
- SBI-anvisning 218, Lydforhold i undervisnings- og daginstitutioner. Lydbestemmelser og anbefalinger.
- SBI-anvisning 219, Dagslys i rum og bygninger.
- SBI-anvisning 238, Lys i daginstitutioner
- DS 700, Kunstig belysning i arbejdslokaler.
- DS/EN 1176-1:2017 Legepladsredskaber og -underlag – Del 1: Generelle sikkerhedskrav og prøvningsmetoder
- DS/EN 1177, Stødabsorberende legepladsunderlag - Bestemmelse af den kritiske faldhøjde.

6.4 Pædagogiske principper for dagtilbud

- Den pædagogiske læreplan, 2018
- Principper for inventar i dagtilbud i LTK – 2022

Bilag 1

Arealparadigme

Vejledning til arealparadigmet

Som bilag til Funktionsprogrammet, er der udarbejdet arealparadigmer for de to indretnings-principper, som er nævnt i dette funktionsprogram.

Forskellen ligger i arealfordeling og indretning af pædagogiske læringsmiljøer til børnene, og som danner rammen om børnenes dagligdag.

Udgangspunktet for begge arealparadigmer er, at der etableres børnehavegrupper a 22 børn og vuggestuegrupper a 12 børn.

Angivne m² i funktionsprogrammet er nettoarealer. Nettoarealer skal i projekteringsfasen omregnes til bruttoarealer med en faktor på 1,3.

Hvis faktoren på 1,3 ikke er tilstrækkelig på grund af bygningens udformning, krav til indretning eller andre forhold, kan faktoren øges til maksimalt 1,4.

Det skal dog altid tilstræbes at bygge efter en faktor på 1,3.

Bruttoarealer og nettoarealer:

- Nettoarealer omfatter indvendige brugsarealer.
- Bruttoarealer er det antal m², der skal bygges og er nettoarealer ganget med en brutto-nettofaktor på 1,3.
- Brutto-nettofaktor er dog afhængig af bygningens udformning.

Arealbehov og grupper

Er anført det samlede for 1-9 grupper ud fra forskellige eksempler på antal vuggestuegrupper og antal børnehavegrupper. Antallet af enheder beregnes ud fra, at et børnehavebarn udgør en enhed, og et vuggestuebarn udgør to enheder.

Antal enheder og børn – regneprincip:

- Et børnehavebarn = 1 enhed
- Et vuggestuebarn = to enheder

En vuggestuegruppe med 12 børn består således af 24 enheder. For hvert af de forskellige arealtyper er der anført minimums- og maksimumsarealer for 1-9 grupper.

Beskrivelse af arealparadigmets tabeller

Tabel 1: Brugergrupper, i både fane 2 og 3.

Tabel 1 benyttes som grundlag for dimensionering af dels bygninger, dels udearealer og viser antal af enheder, antal børn og personale ved forskellige antal af grupper.

Skemaet indeholder 3 kolonner, en kolonne, hvor daginstitutionen kun omfatter børnehavegrupper, en kolonne som er en fordeling mellem vuggestuegrupper og børnehavegrupper og en kolonne for en daginstitution kun med vuggestuegrupper.

Udgangspunktet for dimensionering af udearealer er en ligelig fordeling mellem børnehave og vuggestuegruppe, dog således at der for et ulige antal grupper er en børnehavegruppe mere end antal vuggestuegrupper. Beregningsgrundlaget for tabellerne 5.1-5.4 er anført med grønt.

Dimensionering af bygningerne (indeklima og brandforhold) sker ud fra antal brugere. Det maksimale antal er anført med blå og svarer til at der etableres en ren børnehave.

Tabel 2: Opvarmede arealer, består af undertabellerne 2.1 til 2.8.2.

Arealerne for de specifikke rum/funktioner er nettoarealer beregnes ud fra antal grupper og er uafhængige af fordelingen af vuggestuegrupper og børnehavegrupper .

Tabel 2.1 viser en beregning af de opvarmede arealer, tilknyttet Temarum/grupperum, herunder toiletter og puslerum, børnegarderoble, lokalt depot og tørrerum.

Tabel 2.2 viser en beregning af de opvarmede arealer tilknyttet fælles pædagogiske faciliteter (for indretningsprincip 2 er en del af faciliteterne overført til tabel 2.1) som en integreret del af temarum/grupperumsfaciliteterne)

Tabel 2.3 viser en beregning af det samlede børneareal og er en sum af tallene i tabel 2.1 og 2.2.

Tabel 2.4 viser en beregning af de opvarmede arealer til personalefaciliteter for pædagogisk personale og administrationsfaciliteter. Tabellen er ens for de to indretningsprincipper, fane 2 og 3.

Tabel 2.5 viser en beregning af de opvarmede arealer til køkkenfaciliteter. (der etableres anretterkøkken for daginstitutioner op til 4 grupperum og produktionskøkken for daginstitutioner fra 5 grupperum). Når der er produktionskøkken, regnes også med

pædagogisk køkken under tabel 2.2. Tabellen er ens for de to indretningsprincipper, fane 2 og 3.

Tabel 2.6 viser en beregning af de opvarmede arealer til øvrige rum som depoter, indgang, teknikrum mv. Tabellen er ens for de to indretningsprincipper, fane 2 og 3.

Tabel 2.71 viser en beregning af det samlede NETTOareal (opvarmede arealer) for en daginstitution i 1 etage.

Tabel 2.72 viser en beregning af det samlede NETTOareal (opvarmet areal) for en daginstitution i 2 etager.

Der regnes her med et tillæg til m² i forhold til 1 etage på 10%, som skal dække yderligere trapper (adgang og brand), evt. supplerende teknikrum, ankomsareal og elevator.

Det vil betyde at en institution i 2 etager som udgangspunkt vil være dyrere end en, der udføres i een etage.

Tabel 2.81 viser en beregning af det samlede BRUTTOareal (opvarmede arealer) for en daginstitution i 1 etage samt m² pr. barn

Tabel 2.82 viser en beregning af det samlede BRUTTOareal (opvarmede arealer) for en daginstitution i 2 etager samt m² pr. barn.

Der forudsættes en brutto-nettofaktor på 30%, som dog er afhængig af bygningens udformning.

Anvendelsen af minimums m² eller maksimumsareal besluttet af styregruppen. Der skal kunne etableres en hensigtsmæssig indretning af bygningen, herunder en god sammenhæng mellem udearealer og opvarmede arealer.

Ved etablering af midlertidige pavillonløsninger tages der udgangspunkt i minimumskravet, dog etableres der ikke produktionskøkkener i midlertidige faciliteter, ligesom andre funktioner i særlige tilfælde kan undværes, hvis styregruppen beslutter det.

I tabel 3 er anført antal m² for uopvarmede faciliteter, og i tabel 4 er anført udearealer.

Tabel 3 viser antal m² til skure mv. Liggehallers m² er afhængig af om der etableres vuggestuegrupper eller børnehavegrupper. Her er regnet tal for antal vuggestuebørn i kolonnen BH og VG i tabel 1.

Her er regnet tal for antal vuggestuebørn i tabel 1.

Tabel 4 viser det udearealer. Legeareal er beregnet ud fra kolonnen (VG og BH) i tabel 1 (med grønt)

Tabellerne 5.1-5.4 viser det nødvendige grundareal for en daginstitution i en eller to etager og med parkering på grunden eller i offentligt vejnet.

Tabel 5.1 samlet grundstørrelse, 1 etage, p-plads i off. Vejnet. Her er regnet med et fodaftryk for opvarmede arealer svarende til arealerne i tabel 2.71.

Tabel 5.2 samlet grundstørrelse for daginstitution i 2 etager, p-plads i off. Vejnet. Her er regnet med et fodaftryk for opvarmede arealer i tabel 2.72.

Tabel 5.3 Samlet grundstørrelse for daginstitution i 1 etage, p-plads på egen grund. Her er regnet med et fodaftryk for opvarmede arealer svarende til arealerne i tabel 2.81.

Tabel 5.4 Samlet grundstørrelse for daginstitution i 2 etager, p-plads på egen grund. Her er regnet med et fodaftryk for opvarmede arealer svarende arealerne i tabel 2.82

Parkeringsareal og cykelparkering er antaget og vil være afhængigt af omgivelserne

Arealparadigmet på de næste sider er bilag til funktionsprogrammet.

Arealbehov - Rumoversigt

Indretningsprincip 1 Grupperum

Tabel 1 Brugergrupper	1 gruppe		2 grupper			3 grupper			4 grupper		
	KUN BH	KUN VG	KUN BH	VG og BH	KUN VG	KUN BH	VG og BH	KUN VG	KUN BH	VG og BH	KUN VG
Børneenheder	22	24	44	46	48	66	68	72	88	92	96
Antal Børnehavebørn	22	0	44	22	0	66	44	0	88	44	0
Antal Vuggestuebørn	0	12	0	12	24	0	12	36	0	24	48
Børnehavegrupper	1	0	2	1	0	3	2	0	4	2	0
Vuggestuegrupper	0	1	0	1	2	0	1	3	0	2	4
Grund personale	3	3	6	6	6	9	9	9	12	12	12
Supplerende personale	1	1	2	2	2	3	3	3	4	4	4
Samlede antal børn, grundlag for beregning af udearealer	22	12	44	34	24	66	56	36	88	68	48
Samlede antal personale	4	4	8	8	8	12	12	12	16	16	16
Samtidige brugere, grundlag for dimensionering af bygning	26	16	52	42	32	78	68	48	104	84	64

5 grupper		6 grupper			7 grupper			8 grupper			9 grupper			
KUN BH	VG og BH	KUN VG	KUN BH	VG og BH	KUN VG	KUN BH	VG og BH	KUN VG	KUN BH	VG og BH	KUN VG	KUN BH	VG og BH	KUN VG
110	114	120	132	138	144	154	160	168	176	184	192	198	206	216
110	66	0	132	66	0	154	88	0	176	88	0	198	110	0
0	24	60	0	36	72	0	36	84	0	48	96	0	48	108
5	3	0	6	3	0	7	4	0	8	4	0	9	5	0
0	2	5	0	3	6	0	3	7	0	4	8	0	4	9
15	15	15	18	18	18	21	21	21	24	24	24	27	27	27
5	5	5	6	6	6	7	7	7	8	8	8	9	9	9
110	90	60	132	102	72	154	124	84	176	136	96	198	158	108
20	20	20	24	24	24	28	28	28	32	32	32	36	36	35
130	110	80	156	126	96	182	152	112	208	168	128	234	194	143

Tabel 2 OPVARMEDE AREALER

Tabel 2.1 Opvarmede NETTO arealer for grupperumsfaciliteter

Tabel 2.1 Grupperumsfaciliteter	1 gruppe		2 grupper				3 grupper				4 grupper							
	m2/enhed		Antal enheder		m2 i alt		Antal enheder		m2 i alt		Antal enheder		m2 i alt					
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max				
Grupperum	44	50	1	1	44	50	2	2	88	100	3	3	132	150	4	4	176	200
Toilet og puslerum	10	12	1	1	10	12	2	2	20	24	3	3	30	36	4	4	40	48
Børnegarderobe	10	15	1	1	10	15	2	2	20	30	3	3	30	45	4	4	40	60
Tørrerum	2	2	1	1	2	2	2	2	4	4	3	3	6	6	4	4	8	8
Depot ved grupperum	3	3	1	1	3	3	2	2	3	6	3	3	3	9	4	4	4	12
I alt			67	82	134	164	201	246	268	328								

5 grupper		6 grupper				7 grupper				8 grupper				9 grupper					
Antal enheder		m2 i alt		Antal enheder		m2 i alt		Antal enheder		m2 i alt		Antal enheder		m2 i alt		Antal enheder		m2 i alt	
min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
5	5	220	250	6	6	264	300	7	7	308	350	8	8	352	400	9	9	396	450
5	5	50	60	6	6	60	72	7	7	70	84	8	8	80	96	9	9	90	108
5	5	50	75	6	6	60	90	7	7	70	105	8	8	80	120	9	9	90	135
5	5	10	10	6	6	12	12	7	7	14	14	8	8	16	16	9	9	18	18
5	5	5	15	6	6	6	18	7	7	7	21	8	8	8	24	9	9	9	27
		335	410			402	492			469	574			536	656			603	738

Tabel 2.2 Opvarmede NETTO arealer for fælles pædagogiske rum

Tabel 2.2 Fælles pædagogiske rum	Areal	1 gruppe		2 grupper				3 grupper				4 grupper						
		M2/enhed		Antal enheder		m2 i alt		Antal enheder		m2 i alt		Antal enheder		m2 i alt				
		min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max			
Fællesareal (torv)	2	4	1	1	2	4	2	2	4	8	3	3	6	12	4	4	8	16
Rytmik/Bevægelse	3	5	1	1	3	5	2	2	6	10	3	3	9	15	4	4	12	20
Depot (rytmik/bevægelse)	3	3	1	1	3	3	2	2	4	6	3	3	6	9	4	4	8	12
Værksted (22 børn og personale)	4	8	1	1	4	8	2	2	8	16	3	3	12	24	4	4	16	32
Udetoiletter	3	5	1	1	3	5	1	1	3	5	1	1	3	5	1	1	3	5
Pædagogisk køkken	10	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
I alt			14	25	25	45	36	65	47	85								

5 grupper		6 grupper				7 grupper				8 grupper				9 grupper					
Antal enheder		m2 i alt		Antal enheder		m2 i alt		Antal enheder		m2 i alt		Antal enheder		m2 i alt		Antal enheder		m2 i alt	
min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
5	5	10	20	6	6	12	24	7	7	14	28	8	8	16	32	9	9	18	36
5	5	15	25	6	6	18	30	7	7	21	35	8	8	24	40	9	9	27	45
5	5	10	15	6	6	12	18	7	7	14	21	8	8	16	24	9	9	18	27
5	5	20	40	6	6	24	48	7	7	28	56	8	8	32	64	9	9	36	72
2	2	6	10	2	2	6	10	2	2	6	10	2	2	6	10	2	2	6	10
1	1	10	15	1	1	10	15	1	1	10	15	1	1	10	15	1	1	10	15
		71	125			82	145			93	165			104	185			115	205

Tabel 2.3 (Sum af Tabel 2.1 og Tabel 2.2) Samlede NETTO pædagogiske m2 (nettoareal) og pæda-

Tabel 2.3 Børnem2	Areal		1 gruppe				2 grupper				3 grupper				4 grupper			
	(rumtype)		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt			
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max		
I alt tabel 2.1 grupperumsfaciliteter			67	82	134	164	201	246	268	328								
I alt tabel 2.2: Fælles pædagogiske rum			14	25	25	45	36	65	47	85								
I alt			81	107	159	209	237	311	315	413								
I alt pr. barn			4	5	5	6	4	6	5	6								

gogiske m2 pr. barn

5 grupper		6 grupper		7 grupper		8 grupper		9 grupper	
m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt	
min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
335	410	402	492	469	574	536	656	603	738
71	125	82	145	93	165	104	185	115	205
406	535	484	637	562	739	640	841	718	943
5	6	5	6	5	6	5	6	5	6

Tabel 2.4 Opvarmede NETTO arealer for administration og personalefaciliteter

Tabel 2.4 Administration og Personale	Areal		1 gruppe				2 grupper				3 grupper				4 grupper			
	(rumtype)		Antal rum		m2 i alt		Antal rum		m2 i alt		Antal rum		m2 i alt		Antal rum		m2 i alt	
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
Kontorer/arbejdspladser	25	30	1	1	25	30	1	1	25	30	1	1	25	30	1	1	25	30
Samtalerum/møderum	10	12	2	2	20	24	2	2	20	24	3	3	30	36	3	3	30	36
Personalerum	5	6	1	1	5	6	2	2	10	12	3	3	15	18	4	4	20	24
Personalegarderobe	2	3	1	1	2	3	2	2	4	6	3	3	6	9	4	4	8	12
Personale toilet/bad	3	5	1	1	3	5	1	1	3	5	1	1	3	5	2	2	6	10
Printerrum	3	5	1	1	3	5	1	1	3	5	1	1	3	5	1	1	3	5
I alt					58	73			65	82			82	103			92	117

5 grupper		6 grupper		7 grupper		8 grupper		9 grupper			
Antal rum	m2 i alt	Antal rum	m2 i alt	Antal rum	m2 i alt	Antal rum	m2 i alt	Antal rum	m2 i alt		
min	max	min	max	min	max	min	max	min	max		
1	1	25	30	1	1	25	30	1	1	25	30
4	4	40	48	4	4	40	48	6	6	60	72
5	5	25	30	6	6	30	36	7	7	35	42
5	5	10	15	6	6	12	18	7	7	14	21
2	2	6	10	3	3	9	15	3	3	9	15
1	1	3	5	1	1	3	5	1	1	3	5
109	138	119	152	146	185	156	189	163	208		

Tabel 2.5 Opvarmede NETTO arealer for Køkkenfaciliteter

Tabel 2.5 Køkken	Areal		1 gruppe				2 grupper				3 grupper				4 grupper			
	(rumtype)		Antal rum		m2 i alt		Antal rum		m2 i alt		Antal rum		m2 i alt		Antal rum		m2 i alt	
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
Anretterkøkken (t/m 4 grupper)	12	15	1	1	12	15	1	1	14	20	1	1	16	25	1	1	18	30
Produktionskøkken (pr. 5 grupper)	45	40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Køkkendepot	5	8	1	1	5	8	1	1	5	8	1	1	5	8	1	1	5	8
Personalegarderobe, toilet/bad	8	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
I alt					17	23			19	28			21	33			23	38

5 grupper		6 grupper		7 grupper		8 grupper		9 grupper			
Antal rum	m2 i alt	Antal rum	m2 i alt	Antal rum	m2 i alt	Antal rum	m2 i alt	Antal rum	m2 i alt		
min	max	min	max	min	max	min	max	min	max		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
1	1	45	50	1	1	50	55	1	1	60	65
2	2	10	16	2	2	10	16	2	2	10	16
1	1	8	10	1	1	8	10	1	1	8	10
63	67	68	81	73	86	78	91	83	96		

Tabel 2.6 Opvarmede NETTO arealer for Øvrige rum

Tabel 2.6 Øvrige rum	Areal		1 gruppe				2 grupper				3 grupper				4 grupper			
	(rumtype)		Antal rum		m2 i alt		Antal rum		m2 i alt		Antal rum		m2 i alt		Antal rum		m2 i alt	
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
Vindfanglingang	5	8	1	1	5	10	1	1	5	10	1	1	5	10	1	1	5	10
HC-toilet	4	6	1	1	4	6	1	1	4	6	1	1	4	6	1	1	4	6
Vaskerum	8	9	1	1	8	9	1	1	8	9	1	1	8	9	1	1	8	9
Fællesdepot	3	3	1	1	3	3	2	2	4	6	3	3	6	9	4	4	8	12
Madraserum (krybber)	5	5	1	1	5	5	1	1	5	5	1	1	5	5	1	1	5	5
Teknikrumstørrelse, areal afhængigt af institutionsstørrelse			1	1	8	10	1	1	8	10	1	1	15	20	1	1	15	20
Rengøringsrum	6	6	1	1	6	6	1	1	6	6	1	1	6	6	1	1	6	6
I alt					38	49			40	52			49	65			51	68

5 grupper		6 grupper		7 grupper		8 grupper		9 grupper			
Antal rum	m2 i alt	Antal rum	m2 i alt	Antal rum	m2 i alt	Antal rum	m2 i alt	Antal rum	m2 i alt		
min	max	min	max	min	max	min	max	min	max		
2	2	10	20	2	2	10	20	2	2	10	16
1	1	4	6	1	1	4	6	1	1	4	6
1	1	8	9	1	1	8	9	1	1	8	9
5	5	10	15	6	6	12	18	7	7	14	21
2	2	10	10	2	2	10	10	2	2	10	10
1	1	20	25	1	1	25	30	1	1	35	40
1	1	6	10	1	1	6	6	1	1	6	6
68	95	75	99	87	108	94	116	96	119		

Tabel 2.71 Opvarmede NETTO arealer i alt for en bygning i 1 etage.																
Tabel 2.71 NETTO arealer 1 etage.																
	1 gruppe				2 grupper				3 grupper				4 grupper			
	m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt			
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max		
Fra tabel 2.3 Børnem2	81	107	159	209	237	311	315	413								
Fra Tabel 2.4, administration og personale	58	73	65	82	82	103	92	117								
Fra tabel 2.5, Køkkenfaciliteter	17	23	19	28	21	33	23	38								
Fra Tabel 2.6, Øvrige rum	38	49	40	52	49	65	51	68								
I alt nettoarealer for en bygning i 1 etage	194	252	283	371	389	512	481	636								

Tabel 2.71 Opvarmede NETTO arealer i alt for en bygning i 1 etage.																			
Tabel 2.71 NETTO arealer 1 etage.																			
5 grupper				6 grupper				7 grupper				8 grupper				9 grupper			
m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt					
min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max				
406	535	484	637	562	739	640	841	718	943										
109	138	119	152	146	185	156	189	163	208										
63	67	68	81	73	86	78	91	83	96										
68	95	75	99	87	108	94	116	96	119										
646	835	746	969	868	1.118	968	1.237	1.060	1.366										

Tabel 2.72 Opvarmede NETTO arealer i alt for en bygning i 2 etager																
Tabel 2.71 Nettoarealer 2 etager																
	1 gruppe				2 grupper				3 grupper				4 grupper			
	m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt			
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max		
Fra tabel 2.71 I alt nettoarealer for en bygning i 1 etage	194	252	283	371	389	512	481	636								
Tillæg for trapper og elevator 10%	19	25	28	37	39	51	48	64								
I alt Netto for bygning i to etager	213	277	311	408	428	563	529	700								

Tabel 2.72 Opvarmede NETTO arealer i alt for en bygning i 2 etager																			
Tabel 2.71 Nettoarealer 2 etager																			
5 grupper				6 grupper				7 grupper				8 grupper				9 grupper			
m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt							
min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max						
646	835	746	969	868	1.118	968	1.237	1.060	1.366										
65	84	75	97	87	112	97	124	106	137										
711	919	821	1.066	955	1.230	1.065	1.361	1.166	1.503										

Tabel 2.81 Opvarmede Brutto arealer for en bygning i 1 etage.																	
Tabel 2.81 Bruttoareal 1 etage																	
	Areal (rumtype) min max	1 gruppe				2 grupper				3 grupper				4 grupper			
		Antal rum		m2 i alt		Antal rum		m2 i alt		Antal rum		m2 i alt		Antal rum		m2 i alt	
Rumtype/ funktion		min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max		
Fra tabel 2.71 I alt nettoarealer for en bygning i 1 etage		194	252	283	371	389	512	481	636								
Brutto-/nettofaktor 0,30 (30%)	-	58	76	85	111	117	154	144	191								
Bruttoareal, een etage		252	328	368	482	506	666	625	827								
Bruttoareal for én etage pr. barn		11	15	11	14	9	12	9	12								

Tabel 2.81 Opvarmede Brutto arealer for en bygning i 1 etage.																			
Tabel 2.81 Bruttoareal 1 etage																			
5 grupper				6 grupper				7 grupper				8 grupper				9 grupper			
Antal rum		m2 i alt		Antal rum		m2 i alt		Antal rum		m2 i alt		Antal rum		m2 i alt					
min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max						
646	835	746	969	868	1.118	968	1.237	1.060	1.366										
194	251	224	291	260	335	290	371	318	410										
840	1.086	970	1.260	1.128	1.453	1.258	1.608	1.378	1.776										
9	12	10	12	9	12	9	12	9	11										

Tabel 2.82 Opvarmede Brutto arealer i alt bruttoareal for en bygning i 2 etager.																	
Tabel 2.82 Brutto arealer 2 etager.																	
	Areal m2 pr. stk min max	1 gruppe				2 grupper				3 grupper				4 grupper			
		Antal rum		m2 i alt		Antal rum		m2 i alt		Antal rum		m2 i alt		Antal rum		m2 i alt	
Rumtype/ funktion		min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max		
Fra tabel 2.72 I alt Netto for bygning i to etager		213	277	311	408	428	563	529	700								
Brutto-/nettofaktor 0,30 (30%)	-	64	83	93	122	128	169	159	210								
Bruttoareal for 2 etager		277	360	405	531	556	732	688	909								
Bruttoareal for 2 etager pr. barn		13	16	12	16	10	13	10	13								

Tabel 2.82 Opvarmede Brutto arealer i alt bruttoareal for en bygning i 2 etager.																			
Tabel 2.82 Brutto arealer 2 etager.																			
5 grupper				6 grupper				7 grupper				8 grupper				9 grupper			
Antal rum		m2 i alt		Antal rum		m2 i alt		Antal rum		m2 i alt		Antal rum		m2 i alt					
min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max						
711	919	821	1.066	955	1.230	1.065	1.361	1.166	1.503										
213	276	246	320	286	369	319	408	350	451										
924	1.194	1.067	1.386	1.241	1.599	1.384	1.769	1.516	1.953										
10	13	10	14	10	13	10	13	10	12										

Tabel 3 UOPVARMEDE OG OVERDÆKKEDE AREALER

Tabel 3 Uopvarmede og overdækkede	Areal		1 gruppe				2 grupper				3 grupper				4 grupper			
	M2/enhed		enhed		m2 i alt		Stk		m2 i alt		Stk		m2 i alt		Stk		m2 i alt	
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
Overdækkede Liggearealer (vuggestue)	10	12	2	2	20	24	3	3	30	36	4	4	40	48	5	5	50	60
Skur til legeredskaber	4	6	2	2	8	12	3	3	12	18	4	4	16	24	5	5	20	30
Skur til turvogne mv.	5	6	2	2	10	12	3	3	15	18	4	4	20	24	5	5	25	30
Udeværksted	10	15	1	1	10	15	1	1	10	15	1	1	10	15	1	1	10	15
Barnevogne/cykler (overdækket)	5	15	1	1	5	10	1	1	5	10	1	1	5	10	1	1	5	10
Renovationsskur	12	16	1	1	12	16	1	1	12	16	1	1	12	16	2	2	24	32
Redskaber til vedligehold	5	10	1	1	5	10	1	1	5	10	1	1	5	10	1	1	5	10
I alt					70	99			89	123			108	147			139	187

Tabel 4 Legeareal, ankomst og cykelparkering

Tabel 4 Legeareal, ankomst og cykelparkering	M2/enhed		1 gruppe				2 grupper				3 grupper				4 grupper			
	Enhed		m2 i alt		Enhed		m2 i alt		Enhed		m2 i alt		Enhed		m2 i alt			
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max		
Legepladsareal	10	20	22	22	220	440	34	34	340	680	56	56	560	1.120	68	68	680	1.360
Ankomstareal	20	30	1	1	20	30	2	2	40	60	3	3	60	90	4	4	80	120
Cykelparkering	1	2	4	6	4	12	4	6	4	12	7	9	7	18	10	12	10	24
Legeplads, ankomst og cykelparkering					244	482			384	752			627	1.228			770	1.504

Tabel 5 Grundstørrelse ved forskellige scenarier for antal etager og parkering

Tabel 5.1 samlet grundstørrelse, 1 etage, p-plads i off. Vejnet

	1 gruppe		2 grupper				3 grupper				4 grupper			
	m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt	
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
Bruttoareal, een etage			252	328	368	482	506	666	625	827				
Uopvarmede og overdækkede arealer			70	99	89	123	108	147	139	187				
Legeplads, ankomst og cykelparkering			244	482	384	752	627	1.228	770	1.504				
I alt grundstørrelse			566	909	841	1.357	1.241	2.041	1.534	2.518				

Tabel 5.2 samlet grundstørrelse for daginstitution i 2 etager, p-plads i off. Vejnet

	1 gruppe		2 grupper				3 grupper				4 grupper			
	m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt	
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
Fodafttryk for opv. areal: Beregnet som 0,5 gange bruttoareal, opvarmet areal i 2 etager, jf. tabel 2.82			139	180	202	265	278	366	344	455				
Uopvarmede og overdækkede arealer			70	99	89	123	108	147	139	187				
Legeplads, ankomst og cykelparkering			244	482	384	752	627	1.228	770	1.504				
I alt grundstørrelse			453	761	675	1.140	1.013	1.741	1.253	2.146				

5 grupper		6 grupper				7 grupper				8 grupper				9 grupper					
m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt			
min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max		
6	6	60	72	7	7	70	84	8	8	80	96	9	9	90	108	10	10	100	120
6	6	24	36	7	7	28	42	8	8	32	48	9	9	36	54	10	10	40	60
5	5	25	36	5	5	25	42	5	5	25	48	6	6	30	54	6	6	30	60
2	2	20	30	2	2	20	30	2	2	20	30	2	2	20	30	2	2	20	30
1	1	10	15	1	1	10	15	1	1	10	15	1	1	10	15	1	1	10	15
2	2	24	32	2	2	24	32	2	2	24	32	2	2	24	32	2	2	24	32
1	1	5	10	1	1	5	10	1	1	5	10	1	1	5	10	1	1	5	10
		168	231			182	255			196	279			215	303			229	327

5 grupper		6 grupper				7 grupper				8 grupper				9 grupper					
Enhed		m2 i alt		Enhed		m2 i alt		Enhed		m2 i alt		Enhed		m2 i alt		Enhed		m2 i alt	
min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
90	90	900	1.800	102	102	1.020	2.040	124	124	1.240	2.480	136	136	1.360	2.720	158	158	1.580	3.160
5	5	100	150	6	6	120	180	7	7	140	210	8	8	160	240	9	9	180	270
13	15	13	30	16	18	16	36	19	21	19	42	22	24	22	48	25	27	25	54
		1.013	1.980			1.156	2.256			1.399	2.732			1.542	3.008			1.785	3.484

5 grupper		6 grupper				7 grupper				8 grupper				9 grupper					
m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt			
min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max		
		840	1.086			970	1.260			1.128	1.453			1.258	1.608			1.378	1.776
		168	231			182	255			196	279			215	303			229	327
		1.013	1.980			1.156	2.256			1.399	2.732			1.542	3.008			1.785	3.484
		2.021	3.297			2.308	3.771			2.723	4.464			3.015	4.919			3.392	5.587

5 grupper		6 grupper				7 grupper				8 grupper				9 grupper					
m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt			
min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max		
		462	597			533	693			621	799			692	884			758	977
		168	231			182	255			196	279			215	303			229	327
		1.013	1.980			1.156	2.256			1.399	2.732			1.542	3.008			1.785	3.484
		1.643	2.808			1.871	3.204			2.216	3.810			2.449	4.195			2.772	4.788

Tabel 5.3 Samlet grundstørrelse for daginstitution i 1 etage, p-plads på egen grund

Funktion	M2/enhed		1 gruppe				2 grupper				3 grupper				4 grupper			
			Enhed		m2 i alt		Enhed		m2 i alt		Enhed		m2 i alt		Enhed		m2 i alt	
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
Bruttoareal, een etage					252	328			368	482			506	666			625	827
Uopvarmede og overdækkede arealer					70	99			89	123			108	147			139	187
Legeplads, ankomst og cykelparkering					244	482			384	752			627	1.228			770	1.504
Bilparkering	30	35	6	9	180	315	6	10	180	338	10	13	303	466	12	17	360	579
I alt grundstørrelse					746	1.224			1.021	1.695			1.544	2.507			1.894	3.097

Tabel 5.4 Samlet grundstørrelse for daginstitution i 2 etager, p-plads på egen grund

Funktion	M2/Enhed		1 gruppe				2 grupper				3 grupper				4 grupper			
			Enhed		m2 i alt		Enhed		m2 i alt		Enhed		m2 i alt		Enhed		m2 i alt	
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
Fodafttryk for opv. areal: Beregnet som 0,5 gange tabel 2.82					139	180			202	265			278	366			344	455
Uopvarmede og overdækkede arealer					70	99			89	123			108	147			139	187
Legeplads, ankomst og cykelparkering					244	482			384	752			627	1.228			770	1.504
Bilparkering	30	35	6	9	180	315	6	10	180	338	10	13	303	466	12	17	360	579
I alt grundstørrelse					633	1.076			855	1.478			1.317	2.207			1.613	2.725

		5 grupper				6 grupper				7 grupper				8 grupper				9 grupper			
		Enhed		m2 i alt		Enhed		m2 i alt		Enhed		m2 i alt		Enhed		m2 i alt		Enhed		m2 i alt	
min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
				840	1.086			970	1.260			1.128	1.453			1.258	1.608			1.378	1.776
				168	231			182	255			196	279			215	303			229	327
				1.013	1.980			1.156	2.256			1.399	2.732			1.542	3.008			1.785	3.484
15	18			450	630	18	21	540	735	21	24	630	840	24	27	720	945	28	30	827	1.050
				2.471	3.927			2.848	4.506			3.353	5.304			3.735	5.864			4.219	6.637

		5 grupper				6 grupper				7 grupper				8 grupper				9 grupper			
		Enhed		m2 i alt		Enhed		m2 i alt		Enhed		m2 i alt		Enhed		m2 i alt		Enhed		m2 i alt	
min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
				462	597			533	693			621	799			692	884			758	977
				168	231			182	255			196	279			215	303			229	327
				1.013	1.980			1.156	2.256			1.399	2.732			1.542	3.008			1.785	3.484
15	18			450	630	18	21	540	735	21	24	630	840	24	27	720	945	28	30	827	1.050
				2.093	3.438			2.411	3.939			2.846	4.650			3.169	5.140			3.599	5.838

Arealbehov - Rumoversigt

Indretningsprincip 2 med Temarum

Tabel 1: Antal Brugere

Tabel 1 Brugergupper	1 gruppe		2 grupper			3 grupper			4 grupper		
	KUN BH	KUN VG	KUN BH	VG og BH	KUN VG	KUN BH	VG og BH	KUN VG	KUN BH	VG og BH	KUN VG
Børneheder	22	24	44	46	48	66	68	72	88	92	96
Antal Børnehævebørn	22	0	44	22	0	66	44	0	88	44	0
Antal Vuggestuebørn	0	12	0	12	24	0	12	36	0	24	48
Børnehævegrupper	1	0	2	1	0	3	2	0	4	2	0
Vuggestuegrupper	0	1	0	1	2	0	1	3	0	2	4
Grund personale	3	3	6	6	6	9	9	9	12	12	12
Supplerende personale	1	1	2	2	2	3	3	3	4	4	4
Samlede antal børn, grundlag for beregning af udearealer	22	12	44	34	24	66	56	36	88	68	48
Samlede antal personale	4	4	8	8	8	12	12	12	16	16	16
Samtidige brugere, grundlag for dimensionering af bygningsinstallationer	26	16	52	42	32	78	68	48	104	84	64

5 grupper		6 grupper			7 grupper			8 grupper			9 grupper			
KUN BH	VG og BH	KUN VG	KUN BH	VG og BH	KUN VG	KUN BH	VG og BH	KUN VG	KUN BH	VG og BH	KUN VG	KUN BH	VG og BH	KUN VG
110	114	120	132	138	144	154	160	168	176	184	192	198	206	216
110	66	0	132	66	0	154	88	0	176	88	0	198	110	0
0	24	60	0	36	72	0	36	84	0	48	96	0	48	108
5	3	0	6	3	0	7	4	0	8	4	0	9	5	0
0	2	5	0	3	6	0	3	7	0	4	8	0	4	9
15	15	15	18	18	18	21	21	21	24	24	24	27	27	27
5	5	5	6	6	6	7	7	7	8	8	8	9	9	9
110	90	60	132	102	72	154	124	84	176	136	96	198	158	108
20	20	20	24	24	24	28	28	28	32	32	32	36	36	35
130	110	80	156	126	96	182	152	112	208	168	128	234	194	143

Tabel 2 OPVARMEDE AREALER

Tabel 2.1 Opvarmede NETTO arealer temarum/grupperum

Tabel 2.1 Temarum/ grupperum	grupper/ m2 pr.	1 gruppe		2 grupper		3 grupper		4 grupper	
		m2 pr. stk (rumtype)		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt	
		min	max	min	max	min	max	min	max
Temarum	55 70	1 1	55 70	2 2	110 140	3 3	165 210	4 4	220 280
Toilet og puslerum	10 12	1 1	10 12	2 2	20 24	3 3	30 36	4 4	40 48
Børnegarderobe	10 15	1 1	10 15	2 2	20 30	3 3	30 45	4 4	40 60
Tørrerum	2 2	1 1	2 2	2 2	4 4	3 3	6 6	4 4	8 8
Depot ved grupperum	3 3	1 1	3 3	2 2	3 6	3 3	3 9	4 4	4 12
m2 i alt for temarumsfaciliteter			78 102		156 204		234 306		312 408

5 grupper		6 grupper		7 grupper		8 grupper		9 grupper			
Antal rum		m2 i alt		Antal rum		m2 i alt		Antal rum		m2 i alt	
min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
5	5	275	350	6	6	330	420	7	7	385	490
5	5	50	60	6	6	60	72	7	7	70	84
5	5	50	75	6	6	60	90	7	7	70	105
5	5	10	10	6	6	12	12	7	7	14	14
5	5	5	15	6	6	6	18	7	7	7	21
		390	510			468	612			546	714
										624	816
											702
											918

Tabel 2.2 Opvarmede netto arealer Fælles pædagogiske faciliteter/rum

Tabel 2.2 Fælles pædagogiske faciliteter/ rum	grupper/ m2 pr.	1 gruppe		2 grupper		3 grupper		4 grupper	
		2 pr. stk (rum)		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt	
		min	max	min	max	min	max	min	max
Udetoiletter	3 5	1 1	3 5	1 1	3 5	1 1	3 5	1 1	3 5
Pædagogisk køkken, etableres når der er produktionskøkken	10 15	- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -
m2 i alt for fælles pædagogiske faciliteter			3 5		3 5		3 5		3 5

5 grupper		6 grupper		7 grupper		8 grupper		9 grupper			
Antal rum		m2 i alt		Antal rum		m2 i alt		Antal rum		m2 i alt	
min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
2	2	6	10	2	2	6	10	2	2	6	10
1	1	10	15	1	1	10	15	1	1	10	15
		16	25			16	25			16	25

Tabel 2.3 (Sum af Tabel 2.1 og Tabel 2.2) Samlede NETTO pædagogiske m2 (nettoareal) og pædagogiske

Tabel 2.3 Børnem2	Areal		1 gruppe		2 grupper		3 grupper		4 grupper	
	(rumtype)		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt	
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
Rumtype/ funktion										
m2 i alt for temarumsfaciliteter			78	102	156	204	234	306	312	408
m2 i alt for fælles pædagogiske faciliteter			3	5	3	5	3	5	3	5
I alt			81	107	159	209	237	311	315	413
I alt pr. barn			4	5	5	6	4	6	5	6

m2 pr. barn

5 grupper		6 grupper		7 grupper		8 grupper		9 grupper	
m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt	
min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
390	510	468	612	546	714	624	816	702	918
16	25	16	25	16	25	16	25	16	25
406	535	484	637	562	739	640	841	718	943
5	6	5	6	5	6	5	6	5	6

Tabel 2.4 Opvarmede NETTO arealer for administration og personalefaciliteter

Tabel 2.4 Administration og personalefaciliteter	Areal		1 gruppe		2 grupper		3 grupper		4 grupper	
	(rumtype)		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt	
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
Rumtype/ funktion										
Kontorer/arbejdspladser	25	30	1	1	25	30	1	1	25	30
Samtalerum/møderum	10	12	2	2	20	24	3	3	30	36
Personalerum	5	6	1	1	5	6	2	2	10	12
Personalegarderobe	2	3	1	1	2	3	2	2	4	6
Personale toilet/bad	3	5	1	1	3	5	1	1	3	5
Printerrum	3	5	1	1	3	5	1	1	3	5
I alt			58	73	65	82	82	103	92	117

5 grupper		6 grupper		7 grupper		8 grupper		9 grupper			
Antal rum	m2 i alt	Antal rum	m2 i alt	Antal rum	m2 i alt	Antal rum	m2 i alt	Antal rum	m2 i alt		
min	max	min	max	min	max	min	max	min	max		
1	1	25	30	1	1	25	30	1	1	25	30
4	4	40	48	4	4	40	48	6	6	60	72
5	5	25	30	6	6	30	36	7	7	35	42
5	5	10	15	6	6	12	18	7	7	14	21
2	2	6	10	3	3	9	15	3	3	9	15
1	1	3	5	1	1	3	5	1	1	3	5
109	138	119	152	146	185	156	189	163	208		

Tabel 2.5 Opvarmede netto arealer køkkenfaciliteter

Tabel 2.5 Køkken faciliteter	2 pr. stk. (rum)		1 gruppe		2 grupper		3 grupper		4 grupper	
	Antal rum		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt	
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
Rumtype/ funktion										
Anretterkøkken (t/m 4 grupper)	12	15	1	1	12	15	1	1	14	20
Produktionskøkken (pr. 5 grupper)	45	40	-	-	-	-	-	-	-	-
Køkkendepot	5	8	1	1	5	8	1	1	5	8
Personalegarderobe, toilet/bad	8	10	-	-	-	-	-	-	-	-
m2 i alt for køkkenfunktion			17	23	19	28	21	33	23	38

5 grupper		6 grupper		7 grupper		8 grupper		9 grupper			
Antal rum	m2 i alt	Antal rum	m2 i alt	Antal rum	m2 i alt	Antal rum	m2 i alt	Antal rum	m2 i alt		
min	max	min	max	min	max	min	max	min	max		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
1	1	45	50	1	1	50	55	1	1	55	60
2	2	10	16	2	2	10	16	2	2	10	16
1	1	8	1	1	1	8	10	1	1	8	10
63	67	68	81	73	86	78	91	83	96		

Tabel 2.6 Opvarmede netto arealer øvrige rum

Tabel 2.6 Øvrige rum	2 pr. stk. (rum)		1 gruppe		2 grupper		3 grupper		4 grupper	
	Antal rum		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt	
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
Rumtype/ funktion										
Vindfang/Indgang	5	8	1	1	5	10	1	1	5	10
HC-toilet	4	6	1	1	4	6	1	1	4	6
Vaskerum	8	9	1	1	8	9	1	1	8	9
Fællesdepot	3	3	1	1	3	3	2	2	4	6
Madraserum (krybber)	5	5	1	1	5	5	1	1	5	5
Teknikrum	vurdering		8	10	8	10	15	20	15	20
Rengøringsrum	6	6	1	1	6	6	1	1	6	6
m2 i alt for øvrige rum			38	49	40	52	49	65	51	68

5 grupper		6 grupper		7 grupper		8 grupper		9 grupper			
Antal rum	m2 i alt	Antal rum	m2 i alt	Stk	m2 i alt	Stk	m2 i alt	Stk	m2 i alt		
min	max	min	max	min	max	min	max	min	max		
2	2	10	20	2	2	10	20	2	2	10	16
1	1	4	6	1	1	4	6	1	1	4	6
1	1	8	9	1	1	8	9	1	1	8	9
5	5	10	15	6	6	12	18	7	7	14	21
2	2	10	10	2	2	10	10	3	3	15	15
1	1	6	10	1	1	6	6	1	1	6	6
68	95	75	99	87	108	94	121	96	119		

Tabel 2.71 Opvarmede NETTO arealer i alt for en bygning i 1 etage.										
Tabel 2.71 Opvarmede arealer samlet 1 etage										
	1 gruppe		2 grupper		3 grupper		4 grupper			
	m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt			
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
Børnem2. Fra tabel 2.3	81	107	159	209	237	311	315	413		
Fra Tabel 2.4, administration og personale	58	73	65	82	82	103	92	117		
Fra tabel 2.5, Køkkenfaciliteter	17	23	19	28	21	33	23	38		
Fra Tabel 2.6, Øvrige rum	38	49	40	52	49	65	51	68		
I alt nettoarealer for en bygning i 1 etage	194	252	283	371	389	512	481	636		

Tabel 2.72 Opvarmede NETTO arealer i alt for en bygning i 2 etager										
Tabel 2.72 Opvarmede arealer samlet 2 etager										
	1 gruppe		2 grupper		3 grupper		4 grupper			
	m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt			
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
I alt nettoarealer for en bygning i 1 etage	194	252	283	371	389	512	0	0	481	636
Tillæg for trapper og elevator 10%	19	25	28	37	39	51			48	64
I alt Netto for bygning i 2 etager	213	277	311	408	428	563			529	700

Tabel 2.81 Opvarmede Brutto arealer for en bygning i 1 etage.											
Tabel 2.81 Opvarmede arealer samlet 1 etage											
	Areal	1 gruppe		2 grupper		3 grupper		4 grupper			
		(rumtype)		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt	
Rumtype/ funktion	min max	min max	min max	min max	min max	min max	min max	min max	min max	min max	min max
I alt nettoarealer for en bygning i 1 etage			194	252	283	371	389	512	481	636	
Brutto-/nettofaktor 0,30 (30%)	-	-	58	76	85	111	117	154	144	191	
Bruttoareal, een etage			252	328	368	482	506	666	625	827	
Bruttoareal for bygning i 1 etage for én etage pr. barn			11	15	11	14	9	12	9	12	

Tabel 2.82 Opvarmede Brutto arealer i alt bruttoareal for en bygning i 2 etager.											
Tabel 2.82 Opvarmede arealer samlet 2 etager											
	Areal	1 gruppe		2 grupper		3 grupper		4 grupper			
		(rumtype)		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt	
Rumtype/ funktion	min max	min max	min max	min max	min max	min max	min max	min max	min max	min max	min max
I alt Netto for bygning i 2 etager			213	277	311	408	428	563	529	700	
Brutto-/nettofaktor 0,30 (30%)	-	-	64	83	93	122	128	169	159	210	
Bruttoareal for 2 etager			277	360	405	531	556	732	688	909	
Bruttoareal for 2 etager pr. barn			13	16	12	16	10	13	10	13	

Tabel 2.71 Opvarmede NETTO arealer i alt for en bygning i 1 etage.										
Tabel 2.71 Opvarmede arealer samlet 1 etage										
	5 grupper		6 grupper		7 grupper		8 grupper		9 grupper	
	m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt	
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
	406	535	484	637	562	739	640	841	718	943
	109	138	119	152	146	185	156	189	163	208
	63	67	68	81	73	86	78	91	83	96
	68	95	75	99	87	108	94	121	96	119
	646	835	746	969	868	1.118	968	1.242	1.060	1.366

Tabel 2.72 Opvarmede NETTO arealer i alt for en bygning i 2 etager										
Tabel 2.72 Opvarmede arealer samlet 2 etager										
	5 grupper		6 grupper		7 grupper		8 grupper		9 grupper	
	m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt	
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
	646	835	0	0	746	969	868	1.118	968	1.242
	65	84			75	97	87	112	97	124
	711	919			821	1.066	955	1.230	1.065	1.366
									1.166	1.503

Tabel 2.81 Opvarmede Brutto arealer for en bygning i 1 etage.												
Tabel 2.81 Opvarmede arealer samlet 1 etage												
	Areal	5 grupper		6 grupper		7 grupper		8 grupper		9 grupper		
		(rumtype)		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		
Rumtype/ funktion	min max	min max	min max	min max	min max	min max	min max	min max	min max	min max	min max	
I alt nettoarealer for en bygning i 1 etage			646	835	746	969	868	1.118	968	1.237	1.060	1.366
Brutto-/nettofaktor 0,30 (30%)	-	-	194	251	224	291	260	335	290	371	318	410
Bruttoareal, een etage			840	1.086	970	1.260	1.128	1.453	1.258	1.608	1.378	1.776
Bruttoareal for bygning i 1 etage for én etage pr. barn			9	12	10	12	9	12	9	12	9	11

Tabel 2.82 Opvarmede Brutto arealer i alt bruttoareal for en bygning i 2 etager.												
Tabel 2.82 Opvarmede arealer samlet 2 etager												
	Areal	5 grupper		6 grupper		7 grupper		8 grupper		9 grupper		
		(rumtype)		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		
Rumtype/ funktion	min max	min max	min max	min max	min max	min max	min max	min max	min max	min max	min max	
I alt Netto for bygning i 2 etager			711	919	821	1.066	955	1.230	1.065	1.361	1.166	1.503
Brutto-/nettofaktor 0,30 (30%)	-	-	213	276	246	320	286	369	319	408	350	451
Bruttoareal for 2 etager			924	1.194	1.067	1.386	1.241	1.599	1.384	1.769	1.516	1.953
Bruttoareal for 2 etager pr. barn			10	13	10	14	10	13	10	13	10	12

Tabel 3 UOPVARMEDE OG OVERDÆKKEDE AREALER

Tabel 3 UOPVARMEDE OG OVERDÆKKEDE AREALER	Areal		1 gruppe				2 grupper				3 grupper				4 grupper			
	m2		enhed		m2 i alt		Stk		m2 i alt		Stk		m2 i alt		Stk		m2 i alt	
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
Overdækkede Liggearealer (vuggestue)	10	12	2	2	20	24	3	3	30	36	4	4	40	48	5	5	50	60
Skur til legeredskaber	4	6	2	2	8	12	3	3	12	18	4	4	16	24	5	5	20	30
Skur til turvogne mv.	5	6	2	2	10	12	3	3	15	18	4	4	20	24	5	5	25	30
Udeværksted	10	15	1	1	10	15	1	1	10	15	1	1	10	15	1	1	10	15
Barnevogne/cykler (overdækket)	5	15	1	1	5	10	1	1	5	10	1	1	5	10	1	1	5	10
Renovationskur	12	16	1	1	12	16	1	1	12	16	1	1	12	16	2	2	24	32
Redskaber til vedligehold	5	10	1	1	5	10	1	1	5	10	1	1	5	10	1	1	5	10
I alt					70	99			89	123			108	147			139	187

Tabel 4 Legeareal, ankomst og cykelparkering

Tabel 4 Legeareal, ankomst og cykelparkering	M2/enhed		1 gruppe				2 grupper				3 grupper				4 grupper			
	enhed		m2 i alt		enhed		m2 i alt		enhed		m2 i alt		enhed		m2 i alt			
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max		
Legepladsareal (pr. barn)	10	20	22	22	220	440	34	34	340	680	56	56	560	1.120	68	68	680	1.360
Ankomstareal (pr. gruppe)	20	30	1	1	20	30	2	2	40	60	3	3	60	90	4	4	80	120
Cykelparkering (pr. stk)	1	2	4	6	4	12	4	6	4	12	7	9	7	18	10	12	10	24
Legeplads, ankomst og cykelparkering					244	482			384	752			627	1.228			770	1.504

Tabel 5 Grundstørrelse ved forskellige scenarier for antal etager og parkering

Tabel 5.1 samlet grundstørrelse, 1 etage, p-plads i off. Vejnet

	M2/enhed		1 gruppe				2 grupper				3 grupper				4 grupper			
	enhed		m2 i alt		enhed		m2 i alt		enhed		m2 i alt		enhed		m2 i alt			
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max		
Opvarmede arealer, fodaftryk, fra tabel 2.81					252	328			368	482			506	666			625	827
Uopvarmede og overdækkede arealer			70	99			89	123			108	147			139	187		
Legeplads, ankomst og cykelparkering			244	482			384	752			627	1.228			770	1.504		
I alt grundstørrelse			566	909			841	1.357			1.241	2.041			1.534	2.518		

Tabel 5.2 samlet grundstørrelse for daginstitution i 2 etager, p-plads i off. Vejnet

	M2/enhed		1 gruppe				2 grupper				3 grupper				4 grupper			
	Stk		m2 i alt		Stk		m2 i alt		Stk		m2 i alt		Stk		m2 i alt			
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max		
Fodaftryk for opv. areal: Beregnet som 0,5 gange me i tabel 2.82					139	180			202	265			278	366			344	455
Uopvarmede og overdækkede arealer			70	99			89	123			108	147			139	187		
Legeplads, ankomst og cykelparkering			244	482			384	752			627	1.228			770	1.504		
I alt grundstørrelse			453	761			675	1.140			1.013	1.741			1.253	2.146		

	M2/enhed		5 grupper				6 grupper				7 grupper				8 grupper				9 grupper			
	Stk		m2 i alt		Stk		m2 i alt		Stk		m2 i alt		Stk		m2 i alt		Stk		m2 i alt			
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max		
	6	6	60	72	7	7	70	84	8	8	80	96	9	9	90	108	10	10	100	120		
	6	6	24	36	7	7	28	42	8	8	32	48	9	9	36	54	10	10	40	60		
	5	5	25	36	5	5	25	42	5	5	25	48	6	6	30	54	6	6	30	60		
	2	2	20	30	2	2	20	30	2	2	20	30	2	2	20	30	2	2	20	30		
	1	1	10	15	1	1	10	15	1	1	10	15	1	1	10	15	1	1	10	15		
	2	2	24	32	2	2	24	32	2	2	24	32	2	2	24	32	2	2	24	32		
	1	1	5	10	1	1	5	10	1	1	5	10	1	1	5	10	1	1	5	10		
			168	231			182	255			196	279			215	303			229	327		

	M2/enhed		5 grupper				6 grupper				7 grupper				8 grupper				9 grupper			
	enhed		m2 i alt		enhed		m2 i alt		enhed		m2 i alt		enhed		m2 i alt		enhed		m2 i alt			
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max		
	90	90	900	1.800	102	102	1.020	2.040	124	124	1.240	2.480	136	136	1.360	2.720	158	158	1.580	3.160		
	5	5	100	150	6	6	120	180	7	7	140	210	8	8	160	240	9	9	180	270		
	13	15	13	30	16	18	16	36	19	21	19	42	22	24	22	48	25	27	25	54		
			1.013	1.980			1.156	2.256			1.399	2.732			1.542	3.008			1.785	3.484		

	M2/enhed		5 grupper				6 grupper				7 grupper				8 grupper				9 grupper			
	m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt		m2 i alt					
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max				
			840	1.086			970	1.260			1.128	1.453			1.258	1.608			1.378	1.776		
			168	231			182	255			196	279			215	303			229	327		
			1.013	1.980			1.156	2.256			1.399	2.732			1.542	3.008			1.785	3.484		
			2.021	3.297			2.308	3.771			2.723	4.464			3.015	4.919			3.392	5.587		

	M2/enhed		5 grupper				6 grupper				7 grupper				8 grupper				9 grupper			
	Stk		m2 i alt		Stk		m2 i alt		Stk		m2 i alt		Stk		m2 i alt		Stk		m2 i alt			
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max		
			462	597			533	693			621	799			692	884			758	977		
			168	231			182	255			196	279			215	303			229	327		
			1.013	1.980			1.156	2.256			1.399	2.732			1.542	3.008			1.785	3.484		
			1.643	2.808			1.871	3.204			2.216	3.810			2.449	4.195			2.772	4.788		

Tabel 5.3 Samlet grundstørrelse for daginstitution i 1 etage, p-plads på egen grund

Funktion	M2/enhed	1 gruppe				2 grupper				3 grupper				4 grupper				
		Stk		m2 i alt		Stk		m2 i alt		Stk		m2 i alt		Stk		m2 i alt		
		min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	
Opvarmede arealer, fodaftryk, fra tabel 2.81				252	328			368	482			506	666			625	827	
Uopvarmede og overdækkede arealer				70	99			89	123			108	147			139	187	
Legeplads, ankomst og cykelparkering				244	482			384	752			627	1.228			770	1.504	
Bilparkering	30	35	6	9	180	315	6	10	180	338	10	13	303	466	12	17	360	579
I alt grundstørrelse				746	1.224			1.021	1.695			1.544	2.507			1.894	3.097	

Tabel 5.4 Samlet grundstørrelse for daginstitution i 2 etager, p-plads på egen grund

Funktion	M2/enhed	1 gruppe				2 grupper				3 grupper				4 grupper				
		Stk		m2 i alt		Stk		m2 i alt		Stk		m2 i alt		Stk		m2 i alt		
		min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	
Fodaftrek for opv. areal: Beregnet som 0,5 gange me i tabel 2.82				139	180			202	265			278	366			344	455	
Uopvarmede og overdækkede arealer				70	99			89	123			108	147			139	187	
Legeplads, ankomst og cykelparkering				244	482			384	752			627	1.228			770	1.504	
Bilparkering	30	35	6	9	180	315	6	10	180	338	10	13	303	466	12	17	360	579
I alt grundstørrelse				633	1.076			855	1.478			1.317	2.207			1.613	2.725	

5 grupper		6 grupper		7 grupper		8 grupper		9 grupper											
Stk	m2 i alt	Stk	m2 i alt	Stk	m2 i alt	Stk	m2 i alt	Stk	m2 i alt										
min	max	min	max	min	max	min	max	min	max										
	840	1.086		970	1.260		1.128	1.453		1.258	1.608		1.378	1.776					
	168	231		182	255		196	279		215	303		229	327					
	1.013	1.980		1.156	2.256		1.399	2.732		1.542	3.008		1.785	3.484					
15	18	450	630	18	21	540	735	21	24	630	840	24	27	720	945	28	30	827	1.050
2.471	3.927	2.848	4.506	3.353	5.304	3.735	5.864	4.219	6.637										

5 grupper		6 grupper		7 grupper		8 grupper		9 grupper											
Stk	m2 i alt	Stk	m2 i alt	Stk	m2 i alt	Stk	m2 i alt	Stk	m2 i alt										
min	max	min	max	min	max	min	max	min	max										
	462	597		533	693		621	799		692	884		758	977					
	168	231		182	255		196	279		215	303		229	327					
	1.013	1.980		1.156	2.256		1.399	2.732		1.542	3.008		1.785	3.484					
15	18	450	630	18	21	540	735	21	24	630	840	24	27	720	945	28	30	827	1.050
2.093	3.438	2.411	3.939	2.846	4.650	3.169	5.140	3.599	5.838										